

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Tussen voorzien en onvoorzien - politie in een complexe werkelijkheid

***De aanpak van de ongeregeldheden in Amsterdam op 7 en 8 november 2024:
voorbereiding en optreden in beeld***

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Voorwoord	3
Samenvatting	5
Bevindingen	6
Ten aanzien van de politie	6
Ten aanzien van NCTV	7
Analyse op hoofdlijnen.....	8
Conclusies.....	10
Aanbevelingen	11
1. Inleiding	12
1.1 Aanleiding	12
1.2 Doelstelling	12
1.3 Centrale vraag	13
1.4 Afbakening	13
Periode.....	13
Processen	13
1.5 Onderzoeksaanpak	14
Documenten	14
Interviews	14
Normenkader	14
Rapportage.....	15
1.6 Toelichting op gebruikte terminologie	16
1.7 Leeswijzer	17
2. Chronologisch overzicht van de gebeurtenissen op hoofdlijnen	18
2.1 Voorbereidingen	18
30 augustus 2024: 'de loting voor de Europa League Ajax - Maccabi Tel Aviv'	18
9 oktober 2024: 'start van de operationele voorbereiding'	19
14 oktober 2024: 'overleg driehoek met Ajax'	20
22 oktober 2024: 'overleg subdriehoek over risico's en scenario's'	20
24 oktober 2024: 'concretisering informatie en afweging risico's'	21
29 oktober 2024: 'contact burgemeester en NCTV over Kristallnacht-herdenking'	22
30 oktober 2024: 'informatie-uitvraag door NCTV'	23
30 oktober 2024: 'driehoek besluit tot één SGBO'	23
31 oktober 2024: 'uitwerking coördinatie en nader benoemen risico's'	23
1 november 2024: 'scenario's worden besproken in subdriehoek'	24
3 november 2024: 'kennisgeving van demonstratie bij de ArenA'	25
4 november 2024: 'delen van beelden en mogelijke handelingsperspectieven'	25

5 november 2024: 'aanwijzing risicogebieden, verplaatsing demonstratie, organisatie van de fanwalk'	26
5 november 2024: 'scherpstellen van beelden en van praktische uitvoering'	27
5 november 2024: 'operationele brief van de NCTV'	28
2.2. Eén dag voor de wedstrijd	28
6 november 2024: 'ochtend en middag voor de wedstrijd'	28
6 november 2024: 'vooravond'	29
7 november 2024: 'vroeg ochtend'	31
2.3. Wedstrijddag en herdenking van de Kristallnacht	33
7 november 2024: 'ochtend en middag'	33
7 november 2024: 'eind van de middag en avond'	35
7 november 2024: 'eind van de avond en nacht'	40
8 november 2024: 'vroeg ochtend'	42
3. Analyse van de gebeurtenissen en aanpak	47
4. Conclusie en aanbevelingen	49
Aanbevelingen	50
5. Slotbeschouwing: tussen voorzien en onvoorzien – oordelen over de politie in een complexe werkelijkheid	51
Bijlage 1: Afkortingen	52
Bijlage 2: Overzicht op hoofdlijnen van gebruikte documenten	53
Bijlage 3: Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB0)	54
Bijlage 4: Flits-aanvallen: online aangejaagde ordeverstoringen in digitale context	55

Voorwoord

Dit rapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie JenV) gaat in op het handelen van de politie en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) voorafgaand en tijdens de ongeregelde heden in Amsterdam op 7 en 8 november 2024. Deze incidenten vormden een aanzienlijke opgave voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid in de stad. De geweldsescalatie – waaronder gerichte aanvallen op mensen met een Joodse achtergrond of die daarvoor werden aangezien, confrontaties tussen groepen en het snel wisselende karakter van de gebeurtenissen – benadrukt de complexiteit van het politieoptreden onder moeilijke omstandigheden.

De titel, *'tussen voorzien en onvoorzien - politie in een complexe werkelijkheid'*, weerspiegelt zowel de voorbereiding op verwachte scenario's als de confrontatie met onverwachte ontwikkelingen. De politie had zich grondig voorbereid op de risico's rond de wedstrijd Ajax – Maccabi Tel Aviv en de herdenking van de Kristallnacht. Toch verliep de situatie anders dan voorzien. De snelle verspreiding van geweldsoproepen via sociale media, de moeilijk te volgen verplaatsingen van relschoppers en de plotselinge escalatie van geweld leidden tot situaties die niet in de vooraf opgestelde scenario's waren opgenomen.

De context waarin deze ongeregelde heden plaatsvonden was complex. De spanningen, als gevolg van de oorlog in Gaza en Libanon, droegen bij aan veel emotie — zowel bij burgers die zich betrokken voelen bij de situatie in het Midden-Oosten, als binnen het publieke en politieke debat. Hoewel deze context niet genegeerd wordt, richt de Inspectie JenV zich vooral op de beoordeling van de feiten. Dit rapport laat zien waar het handelen van de politie goed was en waar ruimte is voor verbetering. Daarbij is aandacht voor het anticiperen op escalaties die via sociale media worden aangewakkerd, de rol van de NCTV in het duiden van dreigingen en de informatievoorziening en samenwerking binnen de politieorganisatie tijdens deze gebeurtenissen.

De politie heeft tijdens de gebeurtenissen met grote inzet, flexibiliteit en professionaliteit gehandeld. De Inspectie JenV stelt vast dat de politie slagvaardig optrad, maar ook dat zij op momenten werd ingehaald door de snelheid en onvoorspelbaarheid van de ontwikkelingen. Dit onderstreept de noodzaak van een sterke informatiepositie en het vermogen om snel te schakelen in complexe en snel escalerende situaties.

De NCTV heeft gehandeld in lijn met haar taken bij het duiden van mogelijke dreigingen rond de Kristallnacht-herdenking. Daarbij is, zoals gebruikelijk, informatie opgevraagd bij de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en is geconcludeerd dat er geen sprake was van een concrete (terroristische) dreiging. Tegelijkertijd blijkt uit deze casus dat de NCTV (nog) duidelijker moet communiceren wat haar rol wel en niet omvat en op welke onderdelen van de dreigingsinschatting zij bevraagd kan worden. Dit geldt zowel richting lokaal bestuur als naar andere betrokken partners.

Ten slotte wil ik mijn waardering uitspreken voor de open en constructieve houding van de vele medewerkers op alle niveaus binnen de politie en NCTV die een bijdrage hebben geleverd aan dit onderzoek.

*De waarnemend inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid,
namens deze,*

*P.C.J. Neuteboom
Hoofdinspecteur-directeur Politie, Security en Crisisbeheersing*

Samenvatting

De Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie JenV) heeft in dit rapport onderzocht hoe de politie en de NCTV hebben gehandeld in de aanloop naar en tijdens de ongeregelde heden op 7 en 8 november 2024 in Amsterdam. Aanleiding voor het onderzoek zijn de ernstige geweldsincidenten rond de voetbalwedstrijd Ajax – Maccabi Tel Aviv. Op meerdere plekken in de stad vonden gewelddadige confrontaties plaats, waarbij groepen elkaar bewust opzochten en de-escalatie nauwelijks mogelijk was. In de nacht van 7 op 8 november bereikte het geweld een dieptepunt: mensen met een Joodse achtergrond, of die daarvoor werden aangezien, werden in de openbare ruimte doelwit van gerichte bedreiging, intimidatie en mishandeling.

De Inspectie JenV heeft het optreden van de politie en de NCTV beoordeeld aan de hand van vier toezichtaspecten: governance, samenwerking, informatievoorziening en toerusting¹. Uit de analyse blijkt dat de politie moest opereren in een context waarin het risico op ordeverstoringen, maatschappelijke spanningen en de snelle verspreiding van oproepen en beeldvorming via sociale media samenkomen. Onder dergelijke omstandigheden is het complex gebleken om effectief op te treden.

De NCTV heeft binnen haar verantwoordelijkheid gehandeld in lijn met haar rol bij het duiden van mogelijke dreigingen. Daarbij is, conform gebruikelijke werkwijze, informatie opgevraagd bij de relevante diensten, waarna is vastgesteld dat geen sprake was van een concrete dreiging .

In het onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Hoe hebben de politie en de NCTV gehandeld voorafgaand aan en tijdens de ongeregelde heden in Amsterdam op 7 en 8 november 2024 en in hoeverre heeft hun taakuitvoering – op het gebied van governance, samenwerking, informatievoorziening en toerusting – bijgedragen aan het beheersen en beperken van de ordeverstoringen en het waarborgen van de openbare veiligheid?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden zijn documenten geanalyseerd en interviews gehouden. Voor de interviews is gesproken met medewerkers van de politie, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en de gemeente Amsterdam. Daarnaast is gesproken met politie-liaisons van de Israëlische ambassade.

¹Zie voor een nadere toelichting op deze vier toezichtaspecten Hoofdstuk 1, paragraaf 5 'Onderzoeksaanpak – normenkader'.

Bevindingen

Ten aanzien van de politie

De politie opereert binnen de kaders van het lokaal gezag. De bestuurlijke besluitvorming vindt plaats in de driehoek² en wordt geoperationaliseerd in de SGB0³. Daarbij is aandacht voor risicoscenario's en daarop gerichte maatregelen, zoals het aanwijzen van risicogebieden, het voorbereiden van de inzet rond een demonstratie en de coördinatie van de fanwalk⁴. De governance is in opzet en uitvoering goed geregeld; er is een duidelijk plan en de rol- en taakverdeling binnen de politie en tussen de politie en gemeente was duidelijk. Tegelijk laat de praktijk zien dat volledige voorspelbaarheid bij complexe, samenlopende evenementen onmogelijk is. De escalatie in de nacht van 7 op 8 november toont aan dat zich situaties kunnen voordoen die buiten de vooraf uitgewerkte scenario's vallen. Binnen de bestaande structuren is, om antwoord te bieden op onverwachte situaties, ruimte voor bijsturing, en de politie past haar inzet waar nodig flexibel aan. Tegelijk blijkt het lastig om bestuurlijke afspraken real-time te vertalen naar effectief optreden op straat, zeker wanneer groepen relschoppers doelbewust de confrontatie zoeken en zich bedienen van bot geweld. De grenzen van wat onder dergelijke omstandigheden uitvoerbaar is, worden daarmee voelbaar.

De samenwerking tussen politie en partners op (en in de aanloop naar) 7 en 8 november kenmerkt zich door gestructureerde afstemming en informatie-uitwisseling. Er is sprake van gezamenlijke besluitvorming over de verplaatsing van een demonstratie, vervoersstromen en inzetprioriteiten. De coördinatie verloopt overwegend goed, maar onder druk ontstaan kwetsbaarheden. Zo blijkt het lastig om informatie over snel veranderende situaties tijdig bij de juiste operationele niveaus te krijgen. De politie moet daarbij voortdurend schakelen. De manoeuvreerruimte is beperkt, mede doordat relschoppers zich bewust aan het zicht van de politie onttrekken. Tijdens de nacht van 7 op 8 november leidt dit tot situaties waarin politieteams verspreid in de stad opereren en het lastig is om het overzicht volledig te behouden.

De informatievoorziening is voorafgaand aan de gebeurtenissen op orde. De politie monitort sociale media en houdt rekening met verschillende scenario's. Tijdens de escalaties verzamelt zij real-time informatie, onder meer via Open Source Intelligence (OSINT), politie op straat en meldkamer. Toch wordt ook hier zichtbaar dat informatie vooraf geen garantie biedt voor voorspelbaarheid. De rol van sociale media blijkt van grote invloed op het verloop van de gebeurtenissen; oproepen en beelden verspreiden zich razendsnel, versterken bestaande spanningen en kunnen binnen korte tijd leiden tot groepsvorming en confrontaties op straat. Relatief kleine incidenten, zoals het weghalen van een Palestijnse vlag door Maccabi-supporters, worden binnen minuten gedeeld, geïnterpreteerd en uitvergroet. De lading van zulke beelden kan door politie moeilijk vooraf worden ingeschat. De snelheid waarmee groepen mobiliseren en oproepen verspreiden, zorgt ervoor dat de politie vaak slechts reactief kan optreden. Ook al is de informatiedekking breed, het daadwerkelijk omzetten van signalen in preventief optreden blijft beperkt, mede doordat het moeilijk is onderscheid te maken tussen opruiing en daadwerkelijke dreiging.

² De politie werkt onder het lokaal bevoegd gezag. Het optreden van de politie wordt in samenspraak bepaald in de zogeheten 'driehoek', waarin naast de politie de burgemeester en het Openbaar Ministerie (OM) deelnemen.

³ Als er sprake is van (buiten)gewone omstandigheden, waarbij reguliere bevoegdheden en/of reguliere coördinatie niet toereikend zijn voor het wegnemen van de dreiging, kan gekozen worden voor een bijzondere vorm van commandovoering of coördinatie ter uitvoering van de taakstelling van de politie. Dit wordt grootschalig of bijzonder optreden genoemd. Een SGB0 staat onder leiding van een Algemeen Commandant. Deze commandant stuurt de zogeheten knoppen aan: specialisten die zich richten op een specifieke taak binnen de SGB0. Voorbeelden hiervan zijn het hoofd informatie (HIN), en hoofd ordehandhaving (HOHA). Zie voor meer: Landelijke SGB0 Regeling 2019.

⁴ Een 'fanwalk' is een georganiseerde mars van supporters naar het stadion, vaak voorafgaand aan een wedstrijd. Dit gebeurt meestal met zang, vlaggen, fakkels en andere sfeerelementen.

De toerusting van de politie is in beginsel voldoende. De inzet is groot, met meer dan 1.200 politiemensen waaronder gespecialiseerde eenheden. De politie beschikt over middelen als drones, aanhoudingseenheden, verkenningseenheden, vredeseenheden, Mobiele Eenheid, paarden en waterwerpers. In reguliere situaties biedt deze bezetting voldoende handelingsperspectief.

De ongeregelde heden op 7 en 8 november laten echter zien dat traditionele middelen(bijvoorbeeld inzet van de ME) niet altijd volstaan. Flits-aanvallen⁵ door kleine groepjes reischoppers, gebruik van taxi's en scooters voor snelle verplaatsing en het gericht zoeken naar van Joodse personen op straat stellen andere eisen aan de aanpak. De politie moet opereren in een dynamische en snel veranderende omgeving. De vaste structuren en eenheden zijn daarvoor minder toegerust. Het improviserend vermogen van de politie blijkt groot, maar kent ook grenzen.

De Inspectie JenV constateert dat de politie tijdens de gebeurtenissen met grote inzet, flexibiliteit en professionaliteit handelt. Toch kan zij de ordeverstoring niet volledig beheersen omdat zij soms wordt ingehaald door de snelheid en onvoorspelbaarheid van de ontwikkelingen.

Ten aanzien van NCTV

De NCTV heeft binnen haar verantwoordelijkheid gehandeld in lijn met haar rol bij het duiden van mogelijke dreigingen rond de Kristallnacht-herdenking. Daarbij is, conform gebruikelijke werkwijze, informatie opgevraagd bij de relevante diensten, waarna is vastgesteld dat geen sprake was van een concrete dreiging⁶. De rol van de NCTV binnen het stelsel van bewaken en beveiligen is hiermee ingevuld zoals bedoeld.

Tegelijkertijd laat deze casus zien dat er onduidelijkheid is bij het lokaal bestuur en politie over wat de NCTV wel en niet doet. De NCTV heeft geen rol als het gaat om het signaleren van openbare orde problematiek. De NCTV heeft als taak elke keer als er een (terroristische) dreiging⁷ is om deze dreiging te signaleren. Deze (terroristische) dreiging is -anders dan het algemene dreigingsniveau 4- niet geconstateerd in relatie tot de voetbalwedstrijd. In de praktijk blijkt dat verantwoordelijkheden bij het duiden van dreigingen door de NCTV (wat bekijken ze wel of niet?) bij het lokaal bestuur en de politie niet altijd even helder is.

⁵ Zie hoofdstuk 1, paragraaf 6 voor een toelichting op de in deze rapportage gebruikte terminologie.

⁶ De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) beschermt Nederland tegen bedreigingen die de maatschappij kunnen ontwrichten. De NCTV is verantwoordelijk voor de coördinatie op het gebied van terrorismebestrijding, cybersecurity, nationale veiligheid, crisisbeheersing en weerbaarheid tegen statelijke dreigingen. <https://www.nctv.nl/documenten/publicaties/2022/03/31/wat-doet-de-nctv>

⁷ Idem.

Analyse op hoofdlijnen⁸

Governance

De governance is bij de politie in de basis goed ingericht. De besluitvorming vindt op bestuurlijk niveau plaats binnen de driehoek, gebaseerd op risicoscenario's en wordt geoperationaliseerd in de SGB0. De politie handelt binnen duidelijke bevoegdheidsstructuren en is voorbereid op escalatie. Tegelijkertijd blijkt uit de gebeurtenissen dat volledige voorspelbaarheid onmogelijk is. De politie toont flexibiliteit door haar inzet tijdens de gebeurtenissen aan te passen en weet in veel gevallen bestuurlijke besluiten snel en doeltreffend te vertalen naar de praktijk. Tegelijkertijd blijkt dat deze vertaling in sommige situaties onder druk komt te staan, vooral wanneer ontwikkelingen zich sneller ontploffen dan vooraf voorzien.

De NCTV handelt binnen het stelsel van bewaken en beveiligen en heeft zijn proces rondom dreigingsinschatting toegepast conform de werkwijze rondom verhoogd risicomomenten van te beschermen personen in het rijkso domein en op verzoek van het lokaal gezag. De uitvraag naar mogelijke dreigingen is tijdig uitgezet bij relevante diensten. De besluitvorming over aanvullende maatregelen in het kader van de openbare orde berust bij het lokaal gezag; de NCTV heeft hierin geen sturingsrol, maar adviseert en informeert. Deze rolverdeling is in opzet helder, maar bleek in deze casus niet voor alle partners even scherp in beeld.

Samenwerking

De samenwerking tussen de politie en lokaal bestuur is gestructureerd en kent korte lijnen. Binnen de driehoek, sub-driehoek⁹ en SGB0 vindt voortdurende afstemming plaats. De multidisciplinaire inzet vergroot het handelingsvermogen van de politie. Echter, onder druk van snel veranderende situaties ontstaat frictie in de informatie-uitwisseling. De snelheid waarmee reischoppers van locatie en van tactiek wisselen stelt hoge eisen aan de coördinatie tussen intelligence en uitvoering.

De samenwerking tussen de NCTV en andere partijen zoals gemeente, politie en inlichtingendiensten verliep volgens de reguliere lijnen. De NCTV heeft informatie verzameld en gedeeld via de zogeheten operationele brief¹⁰ waarin de aanwezige risico's rondom de Kristallnacht-herdenking en betrokken hoogwaardigheidsbekleders zijn benoemd. In de voorbereidingen is minutieus gekeken naar mogelijke problemen ten aanzien van de veiligheid en in samenwerking met partners worden passende maatregelen getroffen om de risico's te beheersen.

Informatievoorziening

De informatiepositie van de politie is voorafgaand aan de gebeurtenissen op orde. Risico's zijn in beeld gebracht en real-time monitoring ondersteunt de inzet. Openbare bronnen en social media vormen daarbij een belangrijke informatiebron. Het duiden van signalen en het onderscheiden van dreiging en opruiing blijven evenwel complex, waardoor preventief optreden vaak mogelijk is, maar niet altijd. Dankzij de brede informatiedekking kan de politie in veel gevallen proactief opereren.

⁸ Zie hoofdstuk 3 voor de volledige analyse.

⁹ De subdriehoek, bestaat uit ambtenaren van de Gemeente, het Openbaar Ministerie en de Politie, heeft een adviserende rol ten aanzien van de ('grote') driehoek waaraan de (loco)burgemeester, (plv.) hoofdofficier van justitie en eenheidschef deelnemen.

¹⁰ Een operationele brief is een document waarin concrete informatie, instructies of aandachtspunten worden gedeeld die van belang zijn voor de uitvoering van een specifieke taak of operatie. In de context van veiligheidsorganisaties zoals de NCTV kan een operationele brief bijvoorbeeld: informatie geven over een dreigingsbeeld of specifieke risico's, aandachtspunten benoemen die relevant zijn voor besluitvorming of uitvoering, oproepen tot samenwerking of afstemming met andere partijen, specifieke operationele consequenties van een gebeurtenis of situatie schetsen.

De NCTV beschikt over een informatiepositie die wordt opgebouwd via de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, en via signalen van betrokken departementen en partners. In deze casus heeft de NCTV geen signalen ontvangen die wezen op een concrete (terroristische) dreiging. Er zijn geen aanvullende maatregelen geadviseerd, maar wel is via de operationele brief het belang van alertheid benadrukt. Deze werkwijze sluit aan bij het reguliere proces.

Toerusting

De politie is met een grote en diverse inzet aanwezig. Gespecialiseerde eenheden en middelen zijn beschikbaar en worden effectief ingezet. In de kern is de toerusting voldoende voor de voorziene risico's. Echter, de aard van de ordeverstoringen – onder meer flits-aanvallen en gerichte confrontaties – vereist meer wendbaarheid dan reguliere structuren kunnen bieden. De politie past zich aan, maar het geïmproviserde karakter van het optreden toont de grenzen van de bestaande capaciteit en middelen.

De toerusting (mensen en middelen) van de NCTV richt zich op analyse, duiding en coördinatie op nationaal niveau en voldeed in deze casus aan de eisen die daaraan binnen het stelsel van bewaken en beveiligen gesteld worden.

Conclusies

Op basis van de analyse komt de Inspectie JenV tot de volgende eindconclusies.

Ten aanzien van de politie

1. De politie heeft professioneel en met grote inzet gehandeld in een veeleisende situatie.
2. De politie heeft flexibiliteit getoond door snel te reageren op het verloop van de gebeurtenissen. Tegelijkertijd maken de gebeurtenissen duidelijk dat het niet realistisch is te verwachten dat de politie onder alle omstandigheden volledig grip kan houden op snel escalerende en onvoorspelbare ontwikkelingen.
3. De gebeurtenissen hebben aangetoond dat een sterke informatiepositie en flexibel optreden bepalend zijn voor het beheersen van complexe situaties en effectieve aanpak van ordeverstoringen.

Ten aanzien van de NCTV

1. De NCTV heeft conform haar taken gehandeld bij het duiden van mogelijke dreigingen rond de Kristallnacht-herdenking.
2. Heldere communicatie over de taken en begrenzingen van de NCTV is essentieel om verwachtingen bij bestuurlijke en operationele partners realistisch te houden en misverstanden te voorkomen.

Aanbevelingen

Op basis van haar conclusies doet de Inspectie JenV de volgende aanbevelingen.

Aanbeveling aan de korpschef van de politie

Blijf investeren in verfijning van informatieverzameling en de duiding daarvan én ontwikkeling van flexibele interventiestrategieën.

Aanbeveling aan de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Zorg voor heldere en proactieve communicatie over de taken, verantwoordelijkheden en begrenzingen van de NCTV, zodat bestuurlijke en operationele partners beschikken over een realistisch beeld van haar rol en handelingsmogelijkheden bij veiligheidsvraagstukken.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Zowel in Nederland als internationaal reageren mensen met afschuw op het geweld op 7 en 8 november 2024 in Amsterdam rondom de voetbalwedstrijd Ajax–Maccabi Tel Aviv. Voetbalsupporters en Palestina-sympathisanten zoeken de confrontatie met elkaar, wat uitmondt in geweld. Een aantal¹¹ mensen raakt daarbij gewond. Tijdens de geweldsexplosie op de vroege ochtend van 8 november richten relschoppers zich op personen die zij kennelijk als Joods beschouwen, ongeacht hun daadwerkelijke achtergrond. Dit roept brede maatschappelijke verontwaardiging op.

Op sociale media circuleren beelden van de confrontaties, evenals antisemitische en racistische uitlatingen, waaronder haatdragende leuzen tegen zowel mensen met een Joodse als een Arabische achtergrond. De politie had haar handen vol aan het beheersen van de situatie, het scheiden van relschoppers en het zoveel mogelijk voorkomen van escalatie van de geweldsincidenten en ordeverstoringen.

Voor de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie JenV) vormen deze gebeurtenissen aanleiding om onderzoek te doen naar het handelen van de politie en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) voorafgaand aan en tijdens de incidenten.

1.2 Doelstelling

Doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de taakuitvoering van de politie en de NCTV voorafgaand aan en tijdens de ongeregelde heden in Amsterdam op 7 en 8 november 2024. De Inspectie JenV onderzoekt in hoeverre het handelen van beide organisaties – op het gebied van governance, samenwerking, informatievoorziening en toerusting – heeft bijgedragen aan het beheersen van de ordeverstoringen en het waarborgen van de openbare veiligheid.

Het onderzoek richt zich nadrukkelijk op het vergroten van het leervermogen. Door inzicht te bieden in het verloop van de gebeurtenissen en de wijze waarop beide organisaties hebben gehandeld, beoogt de Inspectie JenV aanbevelingen te kunnen doen die bijdragen aan verbetering van de taakuitvoering. Daarmee wil zij bijdragen aan een effectievere aanpak van vergelijkbare situaties in de toekomst.

¹¹ Het exacte aantal gewonden is niet te achterhalen. In de vroege ochtend van 8 november (zie tijdlijn) was bekend dat er in totaal vijf gewonden waren, waarvan twee personen per ambulance werden afgevoerd, waaronder één met een gebroken been. Het is waarschijnlijk dat het werkelijke aantal gewonden hoger lag.

1.3 Centrale vraag

In het onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag¹² centraal:

Hoe hebben de politie en de NCTV gehandeld voorafgaand aan en tijdens de ongeregelde heden in Amsterdam op 7 en 8 november 2024 en in hoeverre heeft hun taakuitvoering – op het gebied van governance, samenwerking, informatievoorziening en toerusting – bijgedragen aan het beheersen en beperken van de ordeverstoringen en het waarborgen van de openbare veiligheid?

1.4 Afbakening

Periode

De onderzoeksperiode loopt van 30 augustus 2024, de dag waarop de UEFA-loting Ajax koppelt aan Maccabi Tel Aviv, tot aan de persconferentie van burgemeester Halsema op 8 november om 12:30 uur.

Processen

Het onderzoek van de Inspectie JenV richt zich op de taakuitvoering van de politieorganisatie en de NCTV zowel voorafgaand als tijdens de ongeregelde heden in Amsterdam. De politie opereert onder het lokaal bevoegd gezag, waarbij het optreden in samenspraak wordt bepaald binnen de subdriehoek¹³ en driehoek¹⁴. Deze driehoek bestaat uit de burgemeester, de politie en het OM. De Inspectie JenV houdt echter geen toezicht op het OM en gemeenten en geeft daarom in dit onderzoek geen oordeel over de besluitvorming in de lokale driehoek. Wel is waar nodig gekeken naar de werking van de driehoek om context te bieden aan de bevindingen in dit onderzoek. Dit is onder ander gebeurd bij de Staf Grootchalig Bijzonder Optreden (SGB0) ¹⁵ die werkt onder lokaal bevoegd gezag.

¹² In de oorspronkelijke onderzoeksopzet luidde de onderzoeksvraag: 'Welke informatie hadden de NCTV en de politie tot hun beschikking, op welke wijze is deze informatie gebruikt voor de besluitvorming en uitvoering voorafgaand aan en tijdens de ongeregelde heden in Amsterdam; en in welke mate heeft dit bijgedragen aan het optreden van de politie?' Bij nadere beschouwing bleek deze formulering te beperkt. De nadruk lag sterk op informatievoorziening en besluitvorming, waardoor andere relevante aspecten van de taakuitvoering onderbelicht bleven. De herziene onderzoeksvraag maakt duidelijk dat het onderzoek breder is van opzet en ook governance, samenwerking en toerusting omvat.

¹³ De subdriehoek, bestaat uit ambtenaren van de Gemeente, het Openbaar Ministerie en de Politie, heeft een adviserende rol ten aanzien van de ('grote') driehoek waaraan de (loco)burgemeester, (plv.) hoofdofficier van justitie en eenheidschef deelnemen. Deze subdriehoeken zijn in Amsterdam georganiseerd per politiedistrict.

¹⁴ De politie werkt onder het lokaal bevoegd gezag. Het optreden van de politie wordt in samenspraak bepaald in de zogeheten 'driehoek', waarin naast de politie de burgermeester en het Openbaar Ministerie (OM) deelnemen.

¹⁵ Voor een SGB0 wordt gekozen als er sprake is van buitengewone omstandigheden, waarbij reguliere bevoegdheden en/of reguliere coördinatie niet toereikend zijn voor het wegnemen van de dreiging of het beschermen van vitale belangen van de samenleving. Hierbij kan gekozen worden voor een bijzondere vorm van commandovoering of coördinatie ter uitvoering van de taakstelling van de politie. Dit wordt grootchalig of bijzonder optreden genoemd. Zie voor een uitgebreidere beschrijving bijlage 3.

De gemeente Amsterdam heeft het 'Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement' COT¹⁶ gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de gemeentelijke en bestuurlijke processen rond de ongeregelde heden in Amsterdam en de eventuele leerpunten die daaruit gehaald kunnen worden. Deze gemeentelijke en bestuurlijke processen worden daarom niet meegenomen in het onderzoek van de Inspectie JenV, tenzij noodzakelijk voor het optreden van de politie en de NCTV.

1.5 Onderzoeksaanpak

Om tot de beantwoording van de onderzoeksvraag te komen, heeft de Inspectie JenV de volgende aanpak gehanteerd.

Documenten

De Inspectie JenV heeft bij de politie en NCTV alle documenten opgevraagd en ontvangen die betrekking hebben op de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de gebeurtenissen in Amsterdam. Voor een overzicht van gebruikte documenten bij dit onderzoek zie bijlage 2.

Interviews

Voor de interviews sprak de Inspectie JenV met medewerkers van de politie, NCTV en gemeente die sleutelposities hadden op de dag en de voorbereiding van de Kristallnacht en de wedstrijd van Ajax-Maccabi Tel Aviv. Daarnaast sprak de Inspectie JenV met twee European Liaison Officers van Israël. In totaal zijn 38 personen geïnterviewd¹⁷. Alle interviews zijn door de Inspectie JenV uitgewerkt en de conceptverslagen zijn voor wederhoor aan de respondenten voorgelegd. Eventuele feitelijke onjuistheden zijn daarna aangepast.¹⁸

Normenkader

De Inspectie JenV beoordeelt de kwaliteit van de taakuitvoering van organisaties aan de hand van vier toezichtaspecten: governance, samenwerking, informatievoorziening en toerusting¹⁹. Deze aspecten vormen essentiële randvoorwaarden voor een effectieve taakuitvoering en worden als volgt gedefinieerd:

- Governance: het proces dat ervoor zorgt dat organisatiedoelen worden behaald. Dit omvat sturing, beheersing, intern toezicht en verantwoording. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtmatigheid en samenhang.
- Samenwerking: de afstemming en gezamenlijke inzet van organisaties of organisatieonderdelen om een gedeeld doel te realiseren. Dit aspect richt zich op informatiedeling, coördinatie en de bepaling van gemeenschappelijke doelstellingen.
- Informatievoorziening: de mate waarin organisaties beschikken over de juiste, volledige en actuele gegevens die nodig zijn voor de uitvoering van hun taken. Dit omvat criteria als tijdigheid, juistheid, volledigheid en herleidbaarheid.
- Toerusting: de beschikbaarheid van middelen zoals personeel, materieel, financiën, gezag, bevoegdheden en kennis die nodig zijn om taken effectief uit te voeren.

¹⁶ In zijn beginjaren stond COT voor 'Crisis Onderzoeksteam'; thans uitgebreid tot 'Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement'.

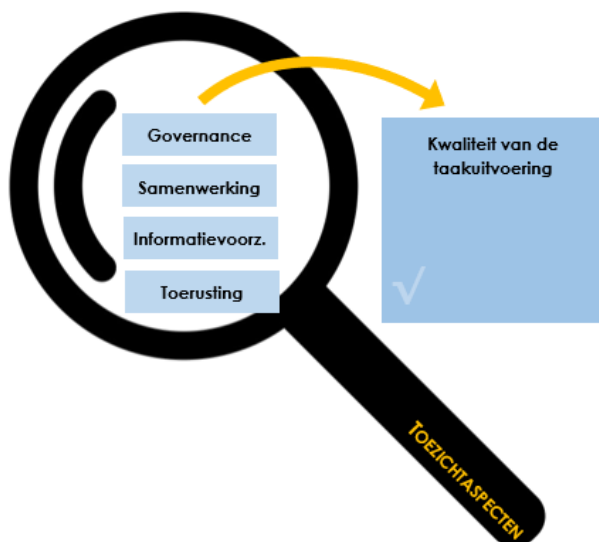
¹⁷ 15 interviews met de NCTV (waarvan 2 gesprekken met 3 functionarissen tegelijkertijd), 3 functionarissen van de gemeente Amsterdam en 18 politie functionarissen en 2 functionarissen van de Israëlische ambassade.

¹⁸ Inspectie Justitie en Veiligheid, Protocol voor de werkwijze.

¹⁹ Handreiking toezichtaspecten Inspectie JenV.

Bij de beoordeling van de kwaliteit van de taakuitvoering wordt elk van deze vier aspecten getoetst, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang.

Figuur: 1. De vier essentiële aspecten van de kwaliteit van de taakuitvoering

Rapportage

De Inspectie JenV heeft haar bevindingen vastgelegd in een conceptrapport, dat aan de politie en NCTV voor wederhoor is voorgelegd voor een toets op feitelijke onjuistheden. Als uit de wederhoor bleek dat er sprake was van feitelijke onjuistheden in het rapport zijn deze punten aangepast. In de tabellen wederhoor zijn de reacties en aanpassingen weergegeven. Deze tabellen zijn als afzonderlijk onderdeel bij dit rapport gepubliceerd.

De Inspectie JenV verwijst in deze rapportage niet naar activiteiten van afzonderlijke (verantwoordelijke) functionarissen. Gekozen is bij de acties, werkzaamheden, en/of beslissingen te verwijzen naar de organisatie of het organisatieonderdeel waar de betreffende functionaris werkzaam was. Bij citaten uit interviews wordt verwezen naar een interviewnummer van het bijbehorende interview en niet naar de (functie van) functionaris.

1.6 Toelichting op gebruikte terminologie in deze rapportage

In dit rapport gebruikt de Inspectie JenV enkele termen die voor de lezer verschillende betekenissen kunnen hebben. Hieronder geeft de Inspectie JenV verdere toelichting op deze termen zodat duidelijk is wat de Inspectie JenV daarmee bedoelt in dit rapport.

Type gewelddadigheden

In deze rapportage wordt op basis van de verstrekte documenten en interviews een onderscheid gemaakt tussen twee types gewelddadigheden: de 'hit-and-run'-aanvallen en de zogeheten 'flits'-aanvallen. Dit onderscheid is noodzakelijk omdat hierdoor duidelijk(er) wordt dat de aard en dynamiek van beide vormen van geweld uiteenlopen, wat directe gevolgen heeft voor de manier waarop de politie moest anticiperen en reageren. De tactische en operationele inzet die nodig was om deze gewelddadigheden te beheersen, verschilt wezenlijk per type aanval.

- **'Hit-and-run' (aanval)**

Een vorm van aanvallen waarbij een groep relschoppers doelbewust individuen uit een andere groep probeert te isoleren, fysiek aanvalt en zich vervolgens snel terugtrekt naar de eigen groep. Deze acties vinden plaats in de context van een groepsconfrontatie waarbij de aanvallers zich voornamelijk richten op kleine groepjes of losse personen die afwaken van de grotere menigte. De aanvallen zijn kortdurend, intens en bedoeld om de tegenstander af te schrikken of schade toe te brengen zonder langdurig in direct gevecht verwikkeld te raken. Deze manier van aanvallen wordt vaak gezien bij gevechten tussen rivaliserende supportersgroepen van voetbalclubs.

- **'Flits' (aanval)**

Een vorm van 'hit-and-run' waarbij individuen of kleine groepen zich snel verplaatsen door een gebied om individuele 'tegenstanders' aan te vallen. Deze aanvallen worden uitgevoerd met behulp van o.a. fat-bikes, scooters, taxi's of te voet en kenmerken zich door hun snelheid, verspreiding over meerdere locaties en het ontbreken van een directe groepsconfrontatie. De daders selecteren hun slachtoffers op basis van uiterlijke kenmerken en slaan toe op momenten dat de politie niet direct aanwezig is. In tegenstelling tot de 'hit-and-run'-aanvallen, die plaatsvinden binnen een 'afgebakende conflictzone', kenmerken 'flits'-aanvallen zich door hun onvoorspelbare karakter en de snelle verplaatsing van de daders. Dit creëert een situatie waarin de politie moeite heeft om direct en effectief in te grijpen. Bij de ongeregelde heden in Amsterdam waren dat fysieke aanvallen op individuele personen of kleine groepjes personen die werden aangezien voor Joods, ongeacht hun daadwerkelijke achtergrond.

De term 'flits-aanval' is voor het eerst door de politie zelf gebruikt om deze vorm van geweld te duiden.²⁰

Demonstrant

Een demonstrant is een persoon die, individueel of in groepsverband, deelneemt aan een publieke manifestatie om een standpunt, mening of protest kenbaar te maken. Dit kan verschillende vormen aannemen, zoals een protestmars, een sit-in of een symbolische actie. Juridisch gezien valt een demonstratie onder het grondrecht op vrijheid van vergadering en betoging zolang de manifestatie vreedzaam en binnen de wettelijke kaders plaatsvindt²¹.

²⁰ Peter Holla, „Politie gaat 'flits-aanvallen' bestrijden: 'We zijn die nacht na Ajax-Maccabi Tel Aviv echt overvallen',” De Telegraaf, 11 januari 2025.

²¹ Zie onder andere: Artikel 9 van de Grondwet, artikel 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, Nationale Ombudsman – Demonstratierecht, Handreiking Politie Demonstraties.

Relschoppers

Een relschopper is een persoon die zich bewust schuldig maakt aan ordeverstoring, geweldpleging of andere strafbare gedragingen in de openbare ruimte. Deze individuen zoeken actief de confrontatie met tegenstanders, handhavers of eigendommen en dragen bij aan escalatie en maatschappelijke ontwrichting.

In deze rapportage kan de term 'relschopper' zowel verwijzen naar een individu uit de groep Maccabi Tel Aviv-supporters als naar iemand die zich als Palestina-aanhanger profileert²². Dit betreft niet vreedzame demonstranten of supporters, maar personen die betrokken zijn bij agressie, opruiing of andere vormen van geweld. Het enkele feit dat iemand sympathiseert met een bepaalde groep of beweging maakt hem of haar niet tot relschopper. Een persoon valt binnen deze definitie als hij of zij actief bijdraagt aan wanordelijkheden, zoals vechtpartijen, vernielingen, het hinderen van politieoptreden of het bewust opzoeken van confrontaties.

Waar nodig wordt in deze rapportage onderscheid gemaakt tussen verschillende groepen relschoppers. In dergelijke gevallen wordt dan bijvoorbeeld expliciet gesproken over een 'Maccabi Tel Aviv-relschopper' of een 'pro-Palestina-relschopper'.

1.7 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk volgt in hoofdstuk twee een chronologisch overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen op 7 en 8 november. Dit overzicht biedt context en vormt de feitelijke basis voor de analyse van het optreden rond de ongeregelde heden.

In hoofdstuk drie analyseert de Inspectie JenV de aanpak van de ongeregelde heden aan de hand van vier toezichtaspecten. Deze analyse laat zien hoe de betrokken partijen hebben gehandeld en wat dit betekent voor hun taakuitvoering.

Hoofdstuk vier bevat de conclusies en aanbevelingen van de Inspectie. Deze zijn gericht op het verbeteren van het optreden in vergelijkbare situaties.

Het rapport besluit met een slotbeschouwing. De slotbeschouwing onderstreept het belang van feitelijke duiding, bestuurlijke terughoudendheid en realiteitszin over wat politie-inzet onder complexe omstandigheden vraagt.

²² Bijvoorbeeld door houding en gedrag: door het roepen van anti-Joodse en/of pro-Palestijnse leuzen.

2. Chronologisch overzicht van de gebeurtenissen op hoofdlijnen

Dit hoofdstuk geeft een chronologisch overzicht van de gebeurtenissen die zich tussen 30 augustus en 8 november 2024 hebben voorgedaan en welke organisaties daarbij een rol hadden.²³

2.1 Voorbereidingen

30 augustus 2024: 'de loting voor de Europa League Ajax - Maccabi Tel Aviv'

Op 30 augustus 2024 vindt in Monaco de loting voor de UEFA Europa League plaats. Tijdens deze loting wordt bepaald dat Ajax²⁴ op donderdag 7 november in Amsterdam tegen Maccabi Tel Aviv²⁵ speelt.

De risico-inschatting van deze wedstrijd gebeurt in overleg met het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV), de autoriteiten in de herkomstlanden van de clubs en de UEFA. Hierbij wordt gekeken naar mogelijke dreigingen voor de openbare orde en veiligheid.²⁶ Hoewel de twee grootste supportersgroepen van Maccabi Tel Aviv, 'The Maccabees' en de 'Ultras Maccabi Tel Aviv', bekendstaan om hun fanatisme worden zij niet als gewelddadig beschouwd. Daarom wordt ingeschat dat de wedstrijd tussen Ajax en Maccabi Tel Aviv op zichzelf geen bijzondere risico's met zich meebrengt wat betreft mogelijk supportersgeweld.

Toch speelt –zo is betrokkenen duidelijk²⁷– de bredere geopolitieke context een belangrijke rol. De oorlog in Gaza voegt een extra dimensie toe aan de veiligheidsinschatting die verder gaat dan alleen de wedstrijd zelf. Dat het Palestijns-Israëlsche conflict ook invloed heeft op de sfeer rondom wedstrijden bleek al eerder op 7 maart 2024. Toen speelde Maccabi Tel Aviv in Griekenland tegen Olympiacos, waarbij voorafgaand aan de wedstrijd diverse incidenten plaatsvonden tussen supporters van Maccabi Tel Aviv en pro-Palestina aanhangers. Dit benadrukte het belang van een zorgvuldige veiligheidsanalyse voor de wedstrijd in Amsterdam, aldus direct betrokkenen.²⁸

²³ De bronnen die de Inspectie JenV voor dit chronologisch overzicht heeft gebruikt, zijn de registratiesystemen van de politie alsmede de tijdlijnen van gemeente en politie en de documentatie (journaals, logboeken e.d.) die genoemd zijn in Hoofdstuk 1. Ook de interviews met betrokken functionarissen zijn betrokken bij deze beschrijving.

²⁴ Amsterdamsche Football Club Ajax, kortweg AFC Ajax of gewoon Ajax, is een Nederlandse profvoetbalclub uit Amsterdam. De club is opgericht op 18 maart 1900.

²⁵ Maccabi Tel Aviv Football Club is een voetbalclub uit Tel Aviv, Israël. De club is onderdeel van de algemene sportvereniging Maccabi Tel Aviv Association en opgericht in 1906.

²⁶ Zie ook de brief van de burgemeester van Amsterdam namens de driehoek aan de gemeenteraad van Amsterdam; 'Geweld in Amsterdam rondom wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv', 11 november 2024: 'De politie baseert haar voorbereiding op een informatiebeeld dat is samengesteld uit verschillende bronnen. Een belangrijke bron is het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV), dat samenwerkt met lokale voetbalbonden en de UEFA als organiserend comité. Voor deze wedstrijd legt de politie contact met het Landelijk Internationaal Rechtshulp Centrum, dat hen in verbinding brengt met de Israëlische Foreign Liaison Officer (FLO), gestationeerd op de Israëlische ambassade in Den Haag. Via deze FLO komt de politie in contact met veiligheidsfunctionarissen van Maccabi Tel Aviv en de politie in Tel Aviv, die goed op de hoogte zijn van de club.'

²⁷ Interviews o.a.: 953677, 314189, 871483, 671769.

²⁸ Interviews o.a.: 871483, 953677, 441094, 800827.

9 oktober 2024: 'start van de operationele voorbereiding'

Hoewel de wedstrijd Ajax - Maccabi Tel Aviv vanuit voetbalperspectief geen hoog risicogehalte heeft, brengt de bredere context wel degelijk risico's met zich mee zo geven betrokkenen²⁹ aan. De spanningen tussen Israël en Palestina en de impact daarvan in Nederland maken dat deze wedstrijd als een 'hoog risicowedstrijd'³⁰ wordt beschouwd. Een betrokken politiefunctionaris zegt hierover:

*'want er bestond een kans dat de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv een zekere dynamiek te weeg kan brengen in het tijdsgewricht waarin veel demonstraties voortkomen uit alle ontwikkelingen in het Midden-Oosten.'*³¹

Om die reden wordt door de politie besloten een Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB0) in te richten.

Op 9 oktober start de operationele voorbereiding van de politie met een overleg van de SGB0. In dit overleg worden de eerste inzichten gedeeld en operationele afspraken gemaakt. Het is op dat moment de aanwezigen nog onduidelijk hoeveel supporters van Maccabi Tel Aviv naar Amsterdam zullen komen en of er een georganiseerde fanwalk zal plaatsvinden. Ook is er nog geen informatie over de verblijfplaatsen of aankomstlocaties van de Israëlische supporters.

Er wordt rekening gehouden met veiligheidsrisico's, mede door incidenten bij eerdere Europese wedstrijden. Zo moest de ME eerder ingrijpen bij wedstrijden van Ajax tegen Jagiellonia Bialystok en Besiktas. Ook zijn de mogelijke demonstraties een punt van aandacht: in Amsterdam vinden regelmatig pro-Palestina demonstraties plaats. Er zijn zorgen dat spelers en/of supporters van Maccabi Tel Aviv doelwit van deze demonstraties kunnen worden. Bovendien speelt AZ op dezelfde avond thuis tegen Fenerbahce³². Supporters van Fenerbahce verblijven vaak in en rondom Amsterdam en staan bekend om hun uitgesproken anti-Israël sentiment. Tijdens het overleg worden verschillende maatregelen besproken. Er wordt bijvoorbeeld een voorkeur uitgesproken om een eventuele fanwalk naar de Arena te verplaatsen en geen mars door de stad toe te staan.

Voor de politie-inzet wordt rekening gehouden met een aanzienlijke aanwezigheid van supportersgroepen en mogelijke 'demonstranten': vier pelotons ME, een groep aanhoudingseenheid, drie groepen bereden politie en twee hondengeleiders. Daarnaast zal de voetbaleenheid met een waterwerper paraat staan. De verkeerscirculatie en begeleiding van bussen zal worden afgestemd met de Johan Cruijff ArenA, de Nederlandse Spoorwegen, het gemeentelijk Vervoerbedrijf (GVB) en de gemeente. De eerste scenario's waarmee rekening wordt gehouden zijn onder andere:

*'Verstoring openbare orde, demonstraties bij stadion of in de stad, confrontatie met - en/of tussen supportersgroepen van Ajax, Maccabi en Fenerbahce en/of groepen demonstranten in de middag/vooravond in de binnenstad, geweld/aanslag tegen/op spelers van deelnemende teams.'*³³

Tot op dat moment heeft de SGB0 als primaire taak de voetbalwedstrijd en alle aspecten die daar direct of indirect mee samenhangen (zoals fanwalk, mogelijke demonstraties) te coördineren en in goede banen te leiden.

²⁹ Interviews: 953677, 314189, 656547.

³⁰ De meeste wedstrijden worden ingedeeld in de A-categorie (laag risico) of B-categorie (middel risico) en worden door het district met een Team Districtelijke Aanpak (TDA) afgehandeld. Dit geldt voor vrijwel alle wedstrijden. C-wedstrijden daarentegen worden als hoog risico beschouwd en vereisen de inzet van een SGB0.

³¹ Interview 953677.

³² Fenerbahçe Spor Kulübü (of Fenerbahçe) is een sportclub opgericht in 1907 te Fenerbahçe, een wijk in de stad Istanboel.

³³ Overleg staf 9 oktober 2024.

14 oktober 2024: 'overleg driehoek met Ajax'

De wedstrijd van 7 november wordt besproken in een driehoeksoverleg op 14 oktober met Ajax³⁴. Specifiek met betrekking tot de wedstrijd tegen Maccabi Tel Aviv geeft de Algemeen Commandant (AC) die belast is met de 'voetbalportefeuille' aan dat veel Israëlische fans verwacht worden, wat zichtbaar zal zijn in de stad. De politie-inzet wordt hierop aangepast wordt afgesproken.

Ajax zal het fouilleerbeleid aanpassen en beperkt het meenemen van vlaggen op de thuishtribunes tot Ajax-, Amsterdam- en Nederlandse vlaggen, in het uitvak zijn Israëlische vlaggen toegestaan. Daarnaast neemt Ajax deel aan de subdriehoek³⁵ om verdere afspraken te maken.

Er is ook aandacht voor de juridische aspecten rond aangekondigde demonstraties in het stadion. De subdriehoek zal dit verder onderzoeken. Verder werd besproken hoe wordt omgegaan met eventuele terreurbedreigingen. Daarbij wordt in dit overleg door de burgemeester aangegeven, dat:

'[...] alle activiteiten rondom Israël grondig wordt voorbereid t.a.v. terreurbedreigingen en dat er hierover nauw contact is met de NCTV.'

22 oktober 2024: 'overleg subdriehoek over risico's en scenario's'

In het eerste overleg van de zogeheten subdriehoek worden mogelijke risico's en scenario's besproken.³⁶ De politie hanteert standaarduitgangspunten gericht op een feestelijk, veilig en ordelijk verloop van de wedstrijddag. Besproken wordt dat het politieoptreden onder andere de-escalerend moet zijn, waarbij sfeeracties zoals een 'corteo' of 'entrada'³⁷ alleen worden beperkt als er sprake is van vuurwerk of gezichtsbedekkende kleding. Duidelijk is dat er circa 2.600 supporters van Maccabi Tel Aviv naar Amsterdam zullen komen.

Er zijn nog diverse vragen die moeten worden beantwoord zo blijkt uit het verslag van dit overleg. Onder andere: Waar de spelers verblijven, hoe de bewaking en beveiliging is georganiseerd en of er eventueel iets bekend is over demonstraties. De grootste risico's³⁸ die worden voorzien zijn:

- Kleine opstootjes in de binnenstad tussen supporters en demonstranten.
- Demonstraties in de stad en bij het stadion.
- Aanslag op spelers.

³⁴ Besluitenlijst driehoeksoverleg Amsterdam, 14 oktober 2024.

³⁵ De subdriehoek, bestaat uit ambtenaren van de Gemeente, het Openbaar Ministerie en de Politie, heeft een adviserende rol ten aanzien van de ('grote') driehoek waaraan de (loco)burgemeester, (plv.) hoofdofficier van justitie en eenheidschef deelnemen. Deze subdriehoeken zijn in Amsterdam georganiseerd per politiedistrict. Door de driehoek kan ook een zogeheten 'subdriehoek voetbal' worden aangesteld. Deze is belast met de voorbereiding van besluitvorming en feitelijke uitvoering van de taken van de driehoekspartners. Deze subdriehoek wordt gevormd door:

- Een strategisch adviseur OOV van de gemeente Amsterdam;
- Een officier van justitie belast met de portefeuille voetbal;
- De portefeuillehouder voetbal binnen het eenheidsmanagementteam van de politie-eenheid Amsterdam;
- Een beleidsadviseur Bestuursondersteuning van de politie Amsterdam.

Wanneer een subdriehoek voor een specifieke wedstrijd wordt samengesteld, zal vanuit de politie de betreffende algemeen commandant participeren. Vanuit het OM kan dan ook een andere officier van justitie of beleidsverantwoordelijke worden aangewezen.

³⁶ Verslag subdriehoek 22 oktober.

³⁷ Een 'corteo', ook wel 'fanwalk' genaamd, is een georganiseerde mars van supporters naar het stadion, vaak voorafgaand aan een wedstrijd. Dit gebeurt meestal met zang, vlaggen, fakkels en andere sfeerelementen. Het doel is om de sfeer op te bouwen en de spelers te ondersteunen. Een 'entrada' is een massale bijeenkomst van supporters bij het stadion, vaak vlak voor de wedstrijd. Hierbij wordt gezongen, gesprongen en soms vuurwerk afgestoken om de spelers een indrukwekkend welkom te geven.

³⁸ Een ander risico dat genoemd wordt (waar in de notulen een vraagteken achter staat), is: 'een mogelijke aanslag op spelers' In het overleg van 24 oktober wordt dit risico van de lijst gehaald.

Een belangrijk aandachtspunt is het verschil in beleid tussen voetbalgerelateerde maatregelen (zoals vuurwerk en gezichtsbedekking) en het beleid rond demonstraties³⁹. Ook worden in dit overleg de middelen besproken die de politie zal inzetten waaronder de Mobiele Eenheid (ME), paarden, waterwerpers, aanhoudingseenheden (AE), verkenningseenheden en drones. Daarnaast is het plan om busbegeleiding en observerende eenheden in te zetten.

Ook worden in dit overleg de uitgangspunten besproken die zien op de samenwerking met de driehoek. In het overleg wordt afgesproken dat alleen als ingrijpen leidt tot grootschalig/massaal politieoptreden dit eerst wordt voorgelegd als kritisch besluit aan de driehoek:

*'Als zich een acute en dreigende situatie voordoet waarbij geweld zich tegen de politie of omstanders richt en dit besluit van de driehoek niet kan worden afgewacht, is de politie genooddaakt om direct op te treden met de beschikbare middelen. De driehoek wordt hierover onverwijld geïnformeerd. Onder acute en dreigende situatie wordt onder andere het gooien van vuurwerk naar de politie of andere omstanders verstaan.'*⁴⁰

Afgesproken wordt dat de afdeling Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam de conceptstukken verder uitwerkt en deze deelt met de politie en het Openbaar Ministerie (OM). Op 4 november zal het een en ander vervolgens in de driehoek besproken worden.

24 oktober 2024: 'concretisering informatie en afweging risico's'

Op 24 oktober vindt het tweede stafoverleg⁴¹ plaats over de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv. Tijdens het overleg bespreekt men de veiligheidsrisico's en operationele maatregelen. De focus ligt op de verwachte komst van circa 2.600 Maccabi-supporters (waarvan 300 risico-supporters⁴²), mogelijke demonstraties en de impact op de openbare orde.

Belangrijke actiepunten zijn het monitoren van pro-Palestina-demonstraties en de besluitvorming over de reisbewegingen van supporters. De Dam is aangewezen als verzamelpunt voor supporters (fan-zone) maar dit overlapt met andere demonstraties wat tot spanningen kan leiden. Er wordt overwogen om speciale metrostellen in te zetten om confrontaties met forenzen te voorkomen. Daarnaast is de Kristallnacht⁴³-herdenking een aandachtspunt, gezien de aanwezigheid van Vips en mogelijke beveiligingsrisico's.

³⁹ In het geval van voetbalgerelateerde ordeverstoringen treedt men op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening op en in het geval van demonstraties op basis van de Wet openbare manifestaties.

⁴⁰ Verslag subdriehoek 22 oktober 2024.

⁴¹ Het overleg van het SGB0 wordt aangeduid als 'stafoverleg'.

⁴² Supporters behorende bij de zogeheten 'harde kern' van de voetbalclub en mogelijk voor openbare ordeproblemen kunnen zorgen.

⁴³ De Kristallnacht was een grootschalige en gewelddadige antisemitische pogrom in nazi-Duitsland op de nacht van 9 op 10 november 1938. Tijdens deze nacht werden duizenden Joodse synagogen, winkels en huizen vernield en in brand gestoken door nazi's en hun aanhangers. De naam 'Kristallnacht' verwijst naar de scherven van gebroken glas die de straten bedekten na de verwoesting van Joodse eigendommen.

Tijdens het stafoverleg wordt besproken of de Kristalnacht-herdenking binnen de verantwoordelijkheid van dit SGB0 valt of dat deze onder de verantwoordelijkheid van (bijvoorbeeld) een Team Districtelijke Aanpak (TDA)⁴⁴ moet worden gebracht. De herdenking vindt plaats in de Portugese Synagoge en brengt specifieke veiligheidsvraagstukken met zich mee. Hoewel de Koninklijke Marechaussee (KMar) en Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) van de politie zorgdragen voor de bewaking, blijft de politie verantwoordelijk voor mobiliteit en openbare orde.

De vraag is of dit inpasbaar is binnen de reeds complexe inzet van de SGB0. Er wordt rekening gehouden met de bredere veiligheidscontext, waaronder de geplande demonstraties en voetbalgerelateerde risico's. Mocht openbare orde een cruciale factor worden dan zou dit een argument kunnen zijn, zo wordt aangegeven, om de herdenking binnen de SGB0 te houden. Tegelijkertijd wordt erkend dat het combineren van deze taak met de andere SGB0-verantwoordelijkheden ingewikkeld zal zijn.

Naast de directe veiligheidsmaatregelen rondom de wedstrijd wordt ook rekening gehouden met andere factoren. Zo wordt de wedstrijd AZ-Fenerbahçe gemonitord, omdat Fenerbahçe-supporters mogelijk naar Amsterdam trekken. De aankomst van supporters via Schiphol en hun verblijf in verschillende hotels in de stad zijn in kaart gebracht, evenals de geplande verzamel- en reisbewegingen. De politie bereidt zich voor op grootschalige inzet met ME-pelotons en flexibele eenheden.

29 oktober 2024: 'contact burgemeester en NCTV over Kristalnacht-herdenking'

Op 29 oktober ontvangt de afdeling coördinatie bewaken en beveiligen (hierna: ACBB)⁴⁵ van de NCTV via het Landelijk Coördinatie Centrum (hierna: LCC)⁴⁶ een signaal dat meerdere te beveiligen personen (TBP'ers) uit het Rijksdomein aanwezig zullen zijn bij de Kristalnachtherdenking op 7 november. Een brede interne uitvraag bevestigt dit. Op basis hiervan besluit ACBB de voorbereidingen voor deze herdenking te starten en clusteren bij één team.

Vanwege de bijzondere omstandigheden op 7 november, zoekt de burgemeester op 29 oktober telefonisch contact met de NCTV (Nationaal Coördinator Pieter-Jaap Aalbersberg) en verzoekt om ook de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv mee te nemen in de dreigingsinschatting. Dit verzoek wordt uitgezet bij de ACBB.

Bij de Kristalnacht-herdenking worden honderden Joodse bezoekers verwacht, onder wie de Israëlische ambassadeur. Een eerder vergelijkbaar evenement, de opening van het Holocaustmuseum in maart 2024, werd verstoord door demonstranten die bezoekers beschuldigden van medeplichtigheid aan genocide in Gaza. De burgemeester vreest een herhaling van dergelijke incidenten.

⁴⁴ Grote evenementen of demonstraties kunnen ook worden opgepakt door een TDA (Team Districtelijke Aanpak). Dat gebeurt in die gevallen wanneer een basisteam niet voldoende mensen heeft om een evenement te begeleiden. Dan worden mensen van meerdere districten betrokken om mensen te leveren. De aanvraag tot het instellen van het TDA kan worden gedaan door een teamchef. De districtschef is verantwoordelijk voor de structuur van de voorbereiding en uitvoering. Het voordeel van een TDA is dat het de mogelijkheid biedt om de binnen het district aanwezige vakmanschap effectief in te zetten.

⁴⁵ De Afdeling Coördinatie Bewaken en Beveiligen (ACBB) geeft uitvoering aan de stelselverantwoordelijkheid van de NCTV op bewaken en beveiligen. De NCTV is verantwoordelijk voor het inrichten, onderhouden en functioneren van het stelsel. Samen met stelselpartners heeft de NCTV het doel om (terroristische) aanslagen op personen, objecten en diensten te voorkomen. Zij dragen zorg dat personen, objecten en diensten, ondanks dreiging en risico, zo veilig zo ongestoord mogelijk kunnen functioneren. Een beperkte groep mensen, objecten en diensten vallen binnen het rijksdomein. De ACBB heeft een operationele verantwoordelijkheid voor deze specifieke groep.

⁴⁶ Het Landelijk Coördinatiecentrum (LCC) een samenwerkingsverband van de politie en KMar en is opgericht in juni 2023. Politie, KMar, OM en de NCTV zitten fysiek bijeen om gecoördineerd te werken aan de voorbereiding en coördinatie van beveiligingsopdrachten.

30 oktober 2024: 'informatie-uitvraag door NCTV'

De NCTV vraagt conform het reguliere werkproces van de ACBB, informatie op bij de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) en het Informatieknooppunt Domein Bewaken en Beveiligen (IKDBB) van de Dienst Landelijke Informatieorganisatie (DLIO).⁴⁷ De ACBB raadpleegt deze partijen en vraagt of zij bijzonderheden opmerken met betrekking tot de Kristallnacht-herdenking. Uit de verkregen informatie blijkt geen aanwijzing voor een concrete dreiging.

Ook informeert de ACBB bij de politie Amsterdam bij de afdeling Conflict- en Crisisbeheersing (CCB) welke maatregelen al genomen zijn zodat de ACBB een inschatting kan maken en of aanvullende maatregelen nodig zijn.⁴⁸

Uit interne mailwisseling van de NCTV blijkt dat men geen aanleiding zag om aanvullende maatregelen te adviseren maar wél om een zogeheten 'operationele brief'⁴⁹ te versturen naar de gemeente Amsterdam om het belang van een ongestoorde herdenking te benadrukken en partijen te informeren over de samenkomst van verschillende Rijksdomeiners⁵⁰.

In de tijdlijn is aangegeven dat de gemeente bij monde van de burgemeester ook heeft geïnformeerd naar mogelijk risico's ten aanzien van de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv.

30 oktober 2024: 'driehoek besluit tot één SGB0'

De driehoek besluit op 30 oktober om zowel de coördinatie van de voetbalwedstrijd Ajax – Maccabi Tel Aviv als de herdenking van de Kristallnacht onder één SGB0 te brengen.

31 oktober 2024: 'uitwerking coördinatie en nader benoemen risico's'

In het stafoverleg van 31 oktober wordt nadrukkelijk uitgesproken dat zowel het voetbalevenement en alle aspecten die daarbij horen als ook de herdenking van Kristallnacht, onder de SGB0 valt. De AC geeft aan dat:

'Event valt onder SGB0. Op de 7e hebben we 2 events te doen. [de] Wedstrijd en herdenking in Joodse Synagoge.'

De betrokken partijen bespreken de risico's van beide evenementen in samenhang. Ze benoemen bijvoorbeeld de mogelijke botsing tussen pro-Palestina-demonstranten en Maccabi-supporters, en de noodzaak om demonstraties te verplaatsen om de herdenking van de Kristallnacht niet te verstoren. In dat verband geven zij aan dat de opening van het Holocaustmuseum en de herdenking van de aanval op Israël eerder in het jaar hebben geleid tot forse kritiek op de burgemeester en het politieoptreden.

⁴⁷ Logging NCTV. Daarnaast had de Afdeling Analyse van de NCTV geen andere informatiebronnen tot haar beschikking en er is voorafgaand aan de wedstrijd en tijdens de ongeregelde heden geen gebruik gemaakt van onderzoek op internet, zoals onderzoek op sociale media. Er is door de NCTV geen specifieke uitvraag gedaan over mogelijke terroristische dreigingen op de voetbalwedstrijd bij partners.

⁴⁸ Interviews 194730, 284252, 219458.

⁴⁹ Een operationele brief is een document waarin concrete informatie, instructies of aandachtspunten worden gedeeld die van belang zijn voor de uitvoering van een specifieke taak of operatie. In de context van veiligheidsorganisaties zoals de NCTV kan een operationele brief bijvoorbeeld: informatie geven over een dreigingsbeeld of specifieke risico's, aandachtspunten benoemen die relevant zijn voor besluitvorming of uitvoering, oproepen tot samenwerking of afstemming met andere partijen, specifieke operationele consequenties van een gebeurtenis of situatie schetsen.

⁵⁰ De NCTV is namens de rijksoverheid verantwoordelijk voor een beperkte groep personen (en objecten en diensten) uit het rijksdomein. Deze groep staat op een zogenoemde limitatieve lijst vanwege het nationale belang dat met hun veilig en ongestoord functioneren is gemoeid. De personen worden aangeduid als 'Rijksdomeiners'.

Demonstranten stonden, zo was de kritiek, te dichtbij en er was onvrede over het gebrek aan optreden tegen bepaalde uitlatingen. Dit heeft geleid tot politieke druk en verwijten over de aanpak van openbare ordehandhaving.

Voor de wedstrijd verwacht men circa 2.600 Maccabi-supporters en 200 Vips. Zij zien de mogelijke confrontaties tussen supporters en de pro-Palestina-demonstratie als belangrijkste risico's. Ze houden rekening met protesten en tegengeluiden rondom de wedstrijd. In dat kader bespreken zij de fanwalk, mogelijke routes en hoe zij demonstranten en supporters kunnen scheiden. Het uit elkaar houden van supporters en demonstranten willen zij onder andere realiseren door een verhoogde politie-inzet en in samenwerking met het Gemeentelijk Vervoersbedrijf om reisbewegingen te reguleren en ongewenste confrontaties te voorkomen.

De fanstromen worden zo gestuurd dat Maccabi-supporters niet via Centraal Station reizen, omdat daar dagelijks pro-Palestina-demonstraties plaatsvinden. Het driehoeksoverleg, zo wordt aangegeven, heeft besloten de supporters op de Dam te verzamelen waarna zij zich onder begeleiding van politie en ME verplaatsen via Weesperplein naar de Arena. Dit verkleint, zo is de gedachte, het risico op confrontaties aanzienlijk. Daarnaast wordt er streng toegezien op het Damrak om ongewenste ontmoetingen tussen supportersgroepen te voorkomen.

In dit het SGBO bespreekt men nadrukkelijk de diverse aspecten die samenhangen met de organisatie van de herdenking van de Kristallnacht. De herdenking vindt plaats in de Portugese Synagoge en geldt als een potentieel risicovol evenement vanwege eerdere verstoringen van Joodse bijeenkomsten en een toename van antisemitische uitingen. Zij voorzien mogelijke pro-Palestina-demonstraties, hoewel er op dat moment nog geen concrete signalen over binnenkomen. Het Team Openbare Orde en Inlichtingen (TOOI) van de politie monitort signalen over mogelijke verstoringen, maar heeft tot dan toe geen concrete aanwijzingen voor mogelijke acties. In de notulen staat hierover het volgende vermeld:

'TOOI kijkt mee, maar geen concrete aanwijzingen. Potentieel aanzuigende werking.'

Om te voorkomen dat bezoekers aan de herdenking een doelwit vormen voor verstoringen, spreken de betrokken partijen af om eventuele demonstranten te verplaatsen naar het Waterlooplein, buiten zicht- en hoarafstand van de synagoge. Ze zorgen daarnaast voor extra beveiliging en politie-inzet, inclusief monitoring van bezoekersstromen.

1 november 2024: 'scenario's worden besproken in subdriehoek'

In het overleg van de subdriehoek van 1 november richt men zich op scenario's en bijbehorende veiligheidsmaatregelen rondom de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv, de mogelijke ongeregelheden in de stad en de herdenking van de Kristallnacht. De betrokken partijen bespreken de logistiek en risico's van de fanwalk, de controle op supporters, demonstranten en andere aanwezigen en de inzet van de politie.

Wat betreft de fanwalk worden twee mogelijke routes besproken: via Centraal Station of via Weesperplein. De voorkeur gaat uit naar de tweede route om confrontaties bij Centraal Station te voorkomen en om meer controle te houden op de bewegingen van de Maccabi-supporters. De politie bereidt zich voor op de aanwezigheid van risicosupporters en controleert of er sprake is van vuurwerk of andere verboden middelen. Ajax neemt extra beveiligingsmaatregelen in het stadion, waaronder een verbod op Israëlische en Palestijnse vlaggen in de thuisvakken en een controle op verborgen voorwerpen en explosieven. Het GVB stelt twee gereserveerde metro's beschikbaar om Maccabi-supporters direct naar het stadion te vervoeren.

De sub-driehoek voorziet mogelijke confrontaties tussen pro-Palestina-demonstranten, voetbalsupporters en andere groepen in de stad. De Dam wordt als een risicogebied gezien, waarbij rekening wordt gehouden met demonstranten die zich richten tegen de aanwezigheid van Maccabi-supporters.

Twee scenario's worden besproken: als individuen zich uitlaten tegen de supporters wordt gehandhaafd op basis van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)⁵¹, als er sprake is van een georganiseerde demonstratie wordt deze doorverwezen naar het Beursplein. Dit plein geldt als alternatieve locatie voor alle tegendemonstraties. In het overleg wordt aangegeven dat de politie preventief kan optreden bij openbare ordeverstoringen, ze zet extra eenheden in om escalatie te voorkomen.

De herdenking van de Kristallnacht moet zonder verstoring verlopen. Men spreekt af dat demonstraties mogen plaatsvinden, maar niet in de directe nabijheid van de herdenking. De politie zal zich richten op het beschermen van de herdenking en zorgt ervoor dat de VIP-route vrij blijft van verstoringen.

3 november 2024: 'kennisgeving van demonstratie bij de ArenA'

Op 3 november ontvangt de gemeente Amsterdam een kennisgeving van een voorgenomen demonstratie op donderdag 7 november van 17.00 tot 23.45 uur bij de hoofdingang van de Johan Cruijff Arena. Het doel van de demonstratie is:

*'[...] tegen de aanwezigheid van Maccabi Tel Aviv Football Club ten tijde van een genocide tegen de Palestijnen. [...] tegen voetbalclub Ajax die hun aanwezigheid mogelijk maakt. En om het publiek van de wedstrijd bewust te maken.'*⁵²

4 november 2024: 'delen van beelden en mogelijke handelingsperspectieven'

Op 4 november 2024 vindt het vierde Stafoverleg plaats over de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv en de herdenking van Kristallnacht. In dit overleg wordt het informatiebeeld op hoofdlijnen gepresenteerd. Met betrekking tot de herdenking van Kristallnacht wordt bevestigd dat er een groot aantal genodigden aanwezig zal zijn, waaronder ministers van Justitie & Veiligheid en Asiel & Migratie en de Amerikaanse ambassadeur. Er wordt ook veel media-aandacht verwacht.

De actuele situatie wordt omschreven als gespannen mede door recente incidenten, waarbij het tot vechtpartijen is gekomen en in één geval een nepvuurwapen werd gebruikt. Tegelijkertijd is er geen officiële aankondiging van tegendemonstraties, en blijft het stil op Open Source Intelligence (OSINT)-kanalen⁵³. Toch wordt er rekening mee gehouden dat er een tegengeluid zal komen.

Met betrekking tot de wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv wordt opgemerkt dat er posters zijn aangetroffen met de tekst 'Kick Israël uit UEFA', en dat er op sociale media sprake is van toenemende negatieve aandacht voor de wedstrijd.

De positie van Ajax-supporters en hun houding tegenover de wedstrijd komt eveneens aan bod. Binnen de harde kern van Ajax bestaan er tegenstrijdige signalen over de omgang met Maccabi-supporters. Er wordt tegengesproken dat Ajax-supporters zich actief zullen aansluiten bij de Maccabi Tel Aviv-supporters. Er werd opgemerkt dat een officiële verklaring door de Ajax-supporters is uitgegeven waarin wordt gesteld dat politieke uitingen in het stadion niet gewenst zijn en dat Maccabi-supporters geen toegang zullen krijgen tot het supportershome.

⁵¹ In de APV staan de wettelijke regels, die alleen in de betreffende gemeente van kracht zijn.

⁵² Kennisgeving demonstratie, zaaknummer: Z/24/2850625.

⁵³ Informatievergaring op internet vindt voor een belangrijk deel plaats via OSINT. OSINT is een methode waarbij in principe informatie wordt verzameld uit openbare bronnen. Dit kan onder andere bestaan uit gegevens die beschikbaar zijn op het internet, zoals sociale media, nieuwsartikelen, fora, blogs, en andere publieke bronnen.

In het stafoverleg wordt het besluit van de driehoek besproken om de fanwalk van de Dam naar Centraal Station te laten lopen. De belangrijkste overwegingen hierbij zijn dat de eerder overwogen route via Weesperplein te lang en risicovol is en bovendien te dicht in de buurt van de Kristallnacht-herdenking komt. Het verplaatsen van de fanwalk naar deze kortere route heeft consequenties voor de locatie van demonstranten. Het belang van een duidelijke afbakening werd benadrukt. Men stelt:

'[Er is] behoefte aan exacte locatie waar driehoek de mensen wil hebben. Hier willen we naar kunnen verwijzen.'

Wat betreft de fanwalk wordt tevens aandacht besteed aan de veiligheid van passanten. Er wordt benadrukt dat een corridor moet worden ingericht aan beide zijden van het Damrak, zodat omstanders ongestoord kunnen passeren. Verder wordt in dit overleg bevestigd dat een veiligheidsrisicogebied⁵⁴ door de gemeente zal worden aangewezen van Dam tot Stationsplein en bij de Arena. Dit maakt preventief fouilleren mogelijk. Met betrekking tot het demonstratiebeleid geeft men aan dat er snel en doortastend moet worden opgetreden.

Bij een escalatie moet direct worden verwezen naar de Wet openbare manifestaties (Wom). Indien sprake is van releschoppen zonder demonstratief karakter, zal worden opgetreden op basis van artikel 2.2 van de APV⁵⁵.

In het overleg komt ook de kennisgeving van een demonstratie bij de Arena aan de orde, waarbij demonstranten tegen Ajax en Maccabi Tel Aviv wil demonstreren bij de hoofdingang van de Arena. De driehoek is, zo blijkt uit het overleg, het erover eens dat dit niet verantwoord is om dit voor de ingang van de Arena te doen. De burgemeester heeft, aldus de AC, daarom voorgesteld om een alternatieve locatie aan te wijzen, zoals het Nelson Mandelapark. Ook komt in het overleg het Anton de Komplein ter sprake als mogelijke locatie. Er wordt afgesproken dat men (door het 'demo-team') contact laat opnemen met de organisator van de voorgenomen demonstratie.

Tot slot werden operationele zaken besproken. Er wordt bevestigd dat extra verkenningsteams en drones zullen worden ingezet, onder andere bij de fanwalk en de herdenking van Kristallnacht. De begeleiding van de spelersbus wordt eveneens besproken, waarbij wordt aangegeven dat het moeilijk blijft te voorspellen hoe supporters naar Nederland reizen.

5 november 2024: 'aanwijzing risicogebieden, verplaatsing demonstratie, organisatie van de fanwalk'.

In de driehoek van 5 november wordt besloten om op basis van een voorstel van de subdriehoek de Dam, Wallen en het Arenagebied aan te wijzen als veiligheidsrisicogebieden met een mogelijkheid tot preventief fouilleren.

Tevens wordt besloten de voorgenomen demonstratie bij de ingang van de Arena te verplaatsen naar het Anton de Komplein. De overwegingen daarbij zijn:

⁵⁴ De burgemeester heeft de bevoegdheid om veiligheidsrisicogebieden aan te wijzen (artikel 151b Gemeentewet). In dit gebied gelden speciale bevoegdheden voor de burgemeester en de politie om de openbare orde te handhaven en criminaliteit te bestrijden.

⁵⁵ Artikel 2.2 van de Algemene Plaatselijke Verordening luidt: 'Het is verboden op of aan de weg of in een voor publiek toegankelijk gebouw of vaartuig deel te nemen aan een samenscholing of in groepsverband dan wel afzonderlijk onnodig op te dringen, anderen lastig te vallen, te vechten of op andere wijze de orde te verstoren.'

'Door de enorme bezoekersstromen donderdag rondom de JC [Johan Cruijff] Arena van zowel zo'n 56.000 voetbalsupporters als bezoekers van AFAS Live waar een David Bowie Tribute concert is die avond, als forenzen in de spits die reizen via Bijlmer Arena, bezoekers van de koopavond in het Arenapoortgebied (Woonmall, Decathlon, Mediamarkt etc.) en het feit dat het gebied rondom de JC Arena aangewezen is als Veiligheidsrisicogebied in verband met de waarschijnlijke aanwezigheid van vuurwerk tijdens de wedstrijd maakt het voor de politie operationeel onmogelijk op een veilige en verantwoorde manier deze forse bezoekersstromen in goede banen te leiden en tegelijk een demonstratie rondom de Arena te faciliteren en te beschermen.'

*'De Ajax Supporters Delegatie heeft in een statement op o.a. social media aangekondigd geen 'politiek' in en rondom het stadion te willen. Hierdoor ontstaat ook een gerede vrees voor wanordelijkheden tussen supportersgroepen en demonstranten.'*⁵⁶

Op basis van bovenbeschreven argumenten wordt een Wom-brief opgesteld die een dag later, 6 november, wordt verstuurd aan de organisator van de demonstratie.

Wat betreft de fanwalk wordt bevestigd dat deze zal gaan van de Dam naar het Centraal Station en zal starten rond 17.30 uur. Daar zullen zogeheten speciaal gereserveerde metro's ('dedicated metro's') klaar staan om de Maccabi-supporters rechtstreeks te vervoeren naar de ArenA.

5 november 2024: 'scherpstellen van beelden en van praktische uitvoering'

Het Stafoverleg van 5 november bouwt voort op eerdere besprekingen en richt zich op de laatste voorbereidingen, waarbij actuele risico's en veiligheidsmaatregelen centraal staan. Het Hoofd Informatie (HIN) presenteert het informatiebeeld en stelt vast dat het online sentiment zich voornamelijk richt op de ArenA. De aangekondigde demonstraties circuleren breed binnen de meer activistische netwerken. Ajax-fangroepen willen geen politieke statements in het stadion en zijn bereid zelf in te grijpen.

Over de herdenking van Kristallnacht blijkt online weinig discussie te ontstaan, waardoor het risico op verstoringen laag blijft. Wel is een Meld Misdaad Anoniem-melding binnengekomen waarin wordt gesteld dat Marokkaanse Ajax-supporters met geweld tegen Maccabi-supporters willen optreden. TOOI en de Voetbaleenheid van de politie bevestigen dit echter niet. In de Marokkaanse onlinegemeenschap circuleren verwijzingen naar een incident waarbij een vechtpartij heeft plaatsgevonden. Binnen het SGB0 merkt men op dat de 'sentimenten bruisen'. Dit suggereert, zegt men, dat de situatie zich mogelijk verder escaleert. Met betrekking tot de melding concludeert HIN dat er vooralsnog geen concrete aanleiding is om de aanpak aan te passen:

'Binnen intel-lijn kijken we scherp of er bevestiging online is.'

Op basis van de informatie is het dreigingsbeeld niet realistisch genoeg om extra maatregelen te treffen, zo luidt de conclusie.

In het overleg wordt het besluit over de alternatieve demonstratielocatie voor de voorgenomen demonstratie bij de ArenA op 7 november besproken. Eerder kwamen Anton de Komplein en Nelson Mandelapark in beeld. Na overleg in de driehoek blijkt Anton de Komplein de voorkeur te hebben. De organisator van de demonstratie blijft echter bij haar standpunt dat de wedstrijd niet door mag gaan. De politie zal contact houden met de organisator en zal de beslissing van de burgemeester toelichten, zo wordt afgesproken. Er ontstaat in het overleg discussie over de uitwerking van scenario's.

⁵⁶ Wom-brief, gemeente Amsterdam, 6 november 2024.

De verwachting is dat demonstranten zich niet aan de aangewezen locatie zullen houden. De eerder afgesproken lijn blijft overeind: als demonstranten zich niet aan de locatie houden, wordt verwezen naar de Wom-brief⁵⁷ en opgetreden volgens artikel 2.2 van de APV.

Ook bespreken de deelnemers de praktische uitvoering van de fanwalk. De looprichting wordt bevestigd en het tijdschema vastgelegd. Het gemeentelijk Vervoersbedrijf wordt geïnformeerd dat de fanwalk om 17.30 uur begint, waarna een omleiding vanaf 17.00 uur ingaat. Dit waarborgt een soepele doorstroom.

5 november 2024: 'operationele brief van de NCTV'

De zogeheten operationele brief⁵⁸ die door de NCTV eerder is voorbereid⁵⁹ informeert betrokken instanties (de politie, de Hoofdofficier van Justitie van Amsterdam en de gemeente Amsterdam) over de beveiligingsmaatregelen rondom de herdenking van de Kristallnacht op 7 november 2024 in de Portugese Synagoge in Amsterdam. Wat betreft de voetbalwedstrijd tussen Ajax en Maccabi Tel Aviv wordt opgemerkt dat:

'Op 07 november aanstaande vindt er in Amsterdam eveneens een voetbalwedstrijd plaats tussen Ajax en het Israëliische Maccabi Tel Aviv. Hoewel dit geen aangelegenheid van het Rijksdomein is, benoem ik volledigheidshalve de voorstelbaarheid van implicaties voor de herdenking of haar aanwezigheid. Ik verzoek het lokaal bevoegd gezag om passende aandacht hiervoor.'

In de brief wordt aangegeven dat er geen concrete dreiging is vastgesteld richting de herdenking of de aanwezigen. Echter, het algemene dreigingsniveau in Nederland staat op substantieel (4 van 5), en de situatie in het Midden-Oosten zorgt voor verhoogde risico's. Joodse doelen kunnen aantrekkelijk zijn voor terroristische groeperingen, zo wordt aangegeven.

Evenmin zijn er aanwijzingen voor georganiseerde demonstraties geeft de brief aan, maar het is voorstelbaar dat pro-Palestijnse groepen de herdenking als podium gebruiken. De politie-eenheid Amsterdam heeft in overleg met de NCTV een reeks maatregelen voorbereid, waaronder een preventieve explosievencontrole, objectbeveiliging door de Koninklijke Marechaussee en geüniformeerd politioptreden tijdens de herdenking. De NCTV onderschrijft deze aanpak en acht verdere maatregelen niet noodzakelijk.

De NCTV onderschrijft de bestaande maatregelen en acht aanvullende acties niet nodig, maar wijst erop dat het lokaal bevoegd gezag aanvullende maatregelen kan treffen als dat nodig wordt geacht:

*'Ik onderschrijf deze maatregelen en adviseer geen aanvullende maatregelen. Dit laat onverlet de maatregelen die het lokaal bevoegd gezag kan treffen in het kader van diens verantwoordelijkheid voor de openbare orde.'*⁶⁰

2.2. Eén dag voor de wedstrijd

6 november 2024: 'ochtend en middag voor de wedstrijd'

De eerste Maccabi-supporters arriveren op 6 november in Amsterdam en trekken naar de Dam en het Rembrandtplein. Aanvankelijk heerst er een feestelijke sfeer, waarbij supporters samenkomen in cafés en pleinen om zich voor te bereiden op de wedstrijd. De politie houdt een oogje in het zeil, maar er zijn op dat moment nog geen tekenen van onrust. Op sociale media is het in de ochtend

⁵⁷ De burgemeester stuurt een Wom-beschikking aan degene die de demonstratie heeft aangemeld (de organisator). Een Wom-beschikking is de brief (Wom-brief) waarin de regels die de burgemeester (van tevoren) aan de demonstratie verbindt, worden bekendgemaakt aan de organisator van de demonstratie.

⁵⁸ Brief NCTV, 5 november 2024, kenmerk NCTV-8-203017.

⁵⁹ Zie ook in dit chronologisch overzicht: 30 oktober 2024: 'informatie-uitvraag door NCTV en opstellen van de 'operationele brief'.

⁶⁰ Idem.

en middag dan nog rustig. Er zijn geen online berichten waarin wordt opgeroepen tot protest of ordeverstoringen.

Er zijn op dat moment geen aanwijzingen dat pro-Palestina-aanhangers gewelddadige acties plannen tegen de komst van supporters van Maccabi Tel Aviv. Monitoring door de politie van verschillende openbare informatiekanaalen, waaronder (openbare) WhatsApp-groepen⁶¹, levert geen signalen op die extra voorbereidingen vereisen. Ook mogelijke acties tijdens de Kristallnacht-herdenking worden gevolgd.

Door de burgemeester van Amsterdam wordt met een aanwijzingsbesluit⁶² ex artikel 2.6 van de Algemene Plaatselijke Verordening Amsterdam veiligheidsrisicogebieden aangewezen. De gebieden omvatten onder meer de omgeving van het Centraal Station, de Dam en de omgeving van de Johan Cruijff ArenA inclusief tussenliggende metrostations. Het besluit treedt op donderdag 7 november 2024 om 13.00 uur in werking en zal duren tot 7 november middernacht.⁶³

Uit het besluit blijkt dat de combinatie van verschillende risicofactoren, zoals de aanwezigheid van demonstranten, voetbalsupporters, mogelijke confrontaties en vuurwerkgebruik, het instellen van risicogebieden als preventieve maatregel noodzakelijk maakt. Met name wordt aangegeven dat de fanwalk van de Dam naar het Centraal Station en de daaropvolgende reis naar de Johan Cruijff ArenA kwetsbare momenten zijn waarop incidenten kunnen ontstaan. De burgemeester acht, zo blijkt uit het aanwijzingsbesluit, de reguliere handhaving capaciteit van de politie onvoldoende om verstoringen te voorkomen en stelt daarom een veiligheidsrisicogebied in. Dit geeft de politie de mogelijkheid om preventieve controles en andere maatregelen toe te passen om de situatie beheersbaar te houden, aldus de burgemeester.

6 november 2024: 'vooravond'

Later op de avond verandert de dynamiek, mede door provocaties over en weer en de aanwezigheid van individuen die zich niet alleen voor de wedstrijd lijken te interesseren.

21:00 uur: 'een grimmige sfeer'

In de vooravond⁶⁴ begint de sfeer grimmiger te worden. Er zijn zo'n 2.500 Maccabi-supporters in de stad aanwezig. Onder hen een groep van 500-800 risico-supporters van de Maccabi-ultra's. Rond 21.00 uur voorkomt de politie een confrontatie tussen pro-Palestina-activisten en Maccabi-supporters op het Stationsplein, waar de dagelijkse pro-Palestina demonstratie plaatsvindt. Pro-Palestina-activisten en Maccabi-supporters schelden elkaar uit en provoceren elkaar. Er volgen meerdere opstootjes waar de twee groepen bij betrokken zijn.

23:00 uur: 'provocaties op de Dam, graffiti en projecties bij ArenA'

Rond 23.00 uur vinden twee incidenten plaats in Amsterdam. Ten eerste lopen Maccabi-supporters over een Palestijnse vlag op de Dam waarmee ze pro-Palestijnse sympathisanten provoceren. Rondom dezelfde tijd wordt bij de Johan Cruijff ArenA met graffiti Pro-Palestijnse teksten gespoten.

⁶¹ Een openbare WhatsApp-groep is een groep waar iedereen zich vrij bij kan aansluiten, meestal via een openbare uitnodigingslink. Ondanks die openheid blijft het juridisch en praktisch gezien géén echt openbare informatiebron. In de praktijk is een 'openbare' WhatsApp-groep een groep waarvoor een uitnodigingslink openbaar gedeeld is, bijvoorbeeld via een website, forum of social media. Iedereen met de link kan zich zonder toestemming van een beheerder aanmelden. Strikt genomen is het geen openbare bron omdat -hoewel de toegang technisch laagdrempelig is- wel een actie moet worden ondernomen (op een link klikken en lid worden); de communicatie is nog steeds end-to-end is versleuteld; berichten niet vindbaar zijn via zoekmachines en worden niet structureel openbaar gepubliceerd; gebruikers ervan uit gaan dat ze in een relatief besloten kring communiceren, ook al is die kring groot.

⁶² Aanwijzingsbesluit ex artikel 2.6 van de Algemene Plaatselijke Verordening Amsterdam (Veiligheidsrisicogebieden Omgeving Centraal Station, Dam en omgeving Johan Cruijff ArenA inclusief tussenliggende metrostations 7 november 2024), 6 november 2024.

⁶³ De burgemeester van de gemeente Ouder-Amstel wijst tegelijkertijd voor dezelfde periode voor zijn gemeente veiligheidsrisicogebieden aan met een aanwijzingsbesluit ex artikel 2.76 van de Algemene Plaatselijke Verordening van Ouder-Amstel. Het betreft gebieden die aansluiten / grenzen op die van de gemeente Amsterdam.

⁶⁴ In de interviews wordt de avond van de 6de november door de politie aangeduid als 'vooravond'. De Inspectie houdt daarom vast aan deze terminologie.

Ook wordt met een beamer projecties tegen Israël en de F-side⁶⁵ van Ajax geprojecteerd op het stadion. Na ingrijpen van de politie verlaten betrokkenen de locatie zonder verdere incidenten. De politie houdt vier personen aan in verband met de graffiti-acties.

23:30 uur: 'gewelddadigheden in de binnenstad'

Na 23.00 uur escaleert de situatie. Rond 23.30 uur worden door de politie op het Damrak opstootjes waargenomen, waarbij Maccabi-supporters betrokken zijn. Op camerabeelden is te zien dat er gevechten plaatsvinden rond restaurants en fastfoodketens. Er worden gewonde Maccabi-supporters door de politie aangetroffen. Op verschillende social media verschijnen berichten met agressie en dreiging jegens Maccabi-supporters. De politie monitort informatie en ziet een toename van berichtenverkeer.⁶⁶ De politie is volop aanwezig om de situatie onder controle te houden en verdere escalatie te voorkomen maar kan niet verhinderen dat groepen relschoppers van zowel de Maccabi-supporters als Palestina-aanhangers met elkaar in gevecht raken.

⁶⁵ De F-side is een supportersgroep van AFC Ajax, opgericht in 1976. Het is een van de bekendste en meest beruchte harde kernen (ultra's) binnen het Nederlandse voetbal. De naam 'F-side' verwijst naar de F-tribune in het oude Ajax-stadion, De Meer, waar de groep oorspronkelijk bijeenkwam. De F-side voert ook als geuzennaam 'Joden'.

⁶⁶ Uit:(o.a.) tijdschrift Politie Wedstrijd 'Ajax - Maccabi Tel Aviv 7 november' van politie en Raadsbrief Amsterdam 11 november 2024.

7 november 2024: 'vroege ochtend'

00:20 uur - 00:50 uur: 'escalatie ongeregelde heden, het wegtrekken van de Palestinavlag'

In de vroege ochtend van 7 november omstreeks 00:20 uur komen op de meldkamer meldingen binnen dat een groep van ongeveer 50 supporters van Maccabi Tel Aviv een Palestinavlag van een gevel trekt en het verkeer ophoudt. In het meldkamerverslag staat:

*'[melder] geeft aan dat er iemand op de gevel is geklommen en dat er een grote groep omheen staat'*⁶⁷

Uitgelicht: het wegtrekken van de Palestijnse vlag als 'trigger'

Het trekken van de Palestinavlag van een kraakpand aan het Rokin leidt tot heftige reacties op social media. Een geïnterviewde verklaart dit als volgt:

'De beelden van de vlag [...] maakten direct heel veel los op die groepen op sociale media. Het meenemen van een vlag is op zich iets kleins, zeker vergeleken met de incidenten waar de Amsterdamse politie zich normaliter tegenover geplaatst ziet. Ware het niet, dat de internationale politieke context dit incident een behoorlijke lading geeft.'

Dagblad Trouw⁶⁸ beschrijft deze gebeurtenis als volgt:

'De kiem voor de geweldsuitbarsting ligt een dag eerder op het Rokin, hartje centrum. Toegejuicht door landgenoten klimt een Maccabi-aanhanger op de luifel van een souvenirwinkel. Met zijn volle gewicht gaat hij hangen aan een Palestijnse vlag, toebehorend aan het boven gelegen kraakpand. 'Fuck you, Palestine!', klinkt het uit tientallen kelen. Het zet kwaad bloed bij Amsterdamse taxichauffeurs, van wie veel een islamitische achtergrond hebben en sympathiseren met de Palestijnen.'

Enkele van de supporters dragen gezichtsbedekking, roepen anti-Palestijnse uitingen en vallen mensen lastig. De groep splitst zich vervolgens op. Een deel verplaatst zich richting Centraal Station en het Spui, een ander deel richting de Wallen. In het meldkamerverslag van 00:32 uur staat:

*'Groep lijkt steeds groter te worden. Zingen leuzen en vallen mensen lastig'*⁶⁹

Om 00:39 uur stelt de politie vast:

*'Er gaat wel een deel richting de Wallen, zeker ook een deel harde kern, mogelijk krijgen we hier vannacht nog mee te maken.'*⁷⁰

Van de groep die over het Rokin loopt, doet een aantal personen hun riem af en vallen hiermee taxi's aan. Een politievoertuig signaleert dit. Ook worden met hangsloten scooterrijders aangevallen. De politie gaat in groten getale (ook bijstand en de KMar) ter plaatse om de rust te herstellen. Daarbij zet de politie ook ordebussen in.

⁶⁷ Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS): meldingen ochtend 7 november.

⁶⁸ Dagblad Trouw: 'Wat gebeurde er vorige maand precies in Amsterdam? Een reconstructie door Trouw en Bellingcat', 6 december 2024.

⁶⁹ Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS): meldingen ochtend 7 november.

⁷⁰ Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS): meldingen ochtend 7 november

01:20 uur - 02:30 uur: 'confrontaties taxichauffeurs - Maccabi-supporters'

De politie ziet omstreeks 01:20 uur diverse online oproepen verschijnen waarin taxichauffeurs worden opgeroepen zich te mobiliseren. Van deze groep is bekend dat een groot deel een Arabische achtergrond heeft, pro-Palestina is en sterk solidair met elkaar is.⁷¹ In de periode daarna verzamelen taxichauffeurs zich op verschillende plekken waarbij ze de Maccabi-supporters proberen te lokaliseren. De taxichauffeurs rijden vervolgens naar het Holland Casino aan het Max Euweplein, waar op dat moment circa 400 supporters aanwezig zijn. Deze groep verblijft daar al enkele uren. Om 01:40 ziet de politie een groep personen verzamelen bij het Holland Casino:

*'Stadhouderskade ter hoogte casino grote groep waarschijnlijk taxichauffeurs die heen en weer rennen bij het casino. zwart gekleed met hoodies'.*⁷²

Eén minuut later wordt melding gemaakt van een vechtpartij voor het casino. Vrijwel tegelijkertijd komt een melding binnen van het Holland Casino:

*'Supporters schreeuwen binnen, assistentiealarm ingedrukt. Graag politie ter plaatse'.*⁷³

Er zijn diverse vechtpartijen tussen relschoppers onder de Maccabi-supporters en taxichauffeurs. Daarbij zijn supporters naar binnen gevlucht. Als de politie ter plekke is, worden supporters uit het casino naar buiten begeleid. Met ordebusen wordt een grote confrontatie tussen de taxichauffeurs en pro-Palestijnse-relschoppers aan de ene kant en relschoppers van Maccabi-Tel Aviv aan de andere kant voorkomen. Rond het casino vinden daarna nog kleine opstootjes plaats.

02:30 uur – 04:00 uur: 'het blijft onrustig'

In de navolgende uren blijft het op verschillende plekken in de stad onrustig. Er komen meldingen binnen van groepen die met elkaar op de vuist gaan. De politie heeft z'n handen vol aan het uit elkaar houden van verschillende groepen. Zo is er een groep pro-Palestina-relschoppers bij het Vondelpark die niet wil vertrekken en kennelijk wacht op mogelijke confrontaties met Maccabi-supporters. De politie geeft door aan de meldkamer:

*'Groep ter hoogte van ingang Vondelpark wil ik weghebben richting Museumplein. Eerst laagdrempelig. Werken ze niet mee, dan vorderen en anders geweld gebruiken'.*⁷⁴

Om 02:40 uur meldt het Marriott Hotel:

*'grote groep jongens met capuchons op voor de deur'.*⁷⁵

Online wordt via de app 'Telegram' om 02.49 uur gemeld dat een groep Maccabi-supporters bij het Koningsplein loopt en dat daar geen politie aanwezig is, klaarblijkelijk om de confrontatie aan te gaan. De politie anticipeert op dit bericht. Om 03:09 uur vindt een vechtpartij plaats bij Grand Canal Boutique Hotel. Er wordt doorgegeven dat Israëlsche supporters zich onveilig voelen en om escorte door de politie vragen:

'30 à 40 man willen escorte richting de Dam, voelen zich niet veilig'.

De politie monitort groepen in de binnenstad en ziet dat het weliswaar onrustig is met 'rennende mensen, taxi's en scooters', maar ziet geen strafbare zaken.

*'veel taxi's, veel scooters, er gebeurt een hoop hier op de Keizersgracht. rennen ook mensen. kan er mijn vinger niet op leggen, zie geen strafbare dingen'.*⁷⁶

Omstreeks 04:00 uur is het relatief rustig en schaalde de politie af.

⁷¹ Interviews o.a. 953677, 871483, 671769, 112927.

⁷² Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS): meldingen ochtend 7 november.

⁷³ Idem.

⁷⁴ Idem.

⁷⁵ Idem.

⁷⁶ Idem.

2.3. Wedstrijddag en herdenking van de Kristallnacht

7 november 2024: 'ochtend en middag'

De ochtend van 7 november begint, zo blijkt uit de interviews⁷⁷, onder verhoogde spanning na de incidenten op 6 november, waarbij o.a. taxichauffeurs en reischoppers van verschillende groepen (zowel van Maccabi Tel Aviv, als pro-Palestijnse aanhangers) betrokken waren.

11:00 uur: 'extra driehoeksoverleg'

Om 11:00 uur is er een extra driehoeksoverleg over de escalatie in de nacht. De politie-inzet en scenario's worden besproken. Er is zorg over de agressie van Maccabi-supporters en de reactie van taxichauffeurs. De driehoek beoordeelt het operationele informatiebeeld en overweegt extra maatregelen. Ook wordt de politie-inzet geëvalueerd:

*'De scherpe beveiligingsmaatregelen en de grote politie-inzet worden door de politie als voldoende beoordeeld.'*⁷⁸

Mede vanwege de onrust in de vroege ochtend van 7 november is door de politie besloten de ME op te schalen (van vier naar vijf pelotons) omdat alles wat aan ME tot dat moment was opgeroepen al was onderverdeeld in het operationele plan zoals dat vooraf was uitgedacht. Het extra peloton kon dienen als:

*'een reserve achter de hand die als 'vliegende kiep' kon fungeren als de nood aan de man zou komen'.*⁷⁹

12:15 uur – 13:00 uur: 'een onrustig begin van de middag'

De Dam fungeert als verzamelpunt voor Maccabi-supporters voordat ze naar de ArenA vertrekken. Rond 12:15 uur arriveren de eerste supporters, en de groep groeit snel. Ze scanderen anti-Palestina leuzen. Daaromheen cirkelen jongeren op scooters die de Maccabi-supporters in de gaten houden en druk telefoneren, ziet de politie. Er is al eerder, om 11:30 uur, een extra verkenningseenheid ingezet door de politie om de situatie te monitoren en in te schatten.

Pro-Palestina-demonstranten worden op aanwijzing van de driehoek om 13.00 uur naar het Spui verwezen. De politie constateert een gespannen sfeer waarbij de verschillende groepen die aanwezig zijn op de Dam erop uit zijn om met elkaar op de vuist te gaan. Op de Dam wordt een man met een bebloed gezicht aangetroffen, hij is mishandeld toen hij langsliep in de veronderstelling dat hij een Maccabi-supporter was.⁸⁰

In WhatsApp-groepen en op andere sociale media circuleren oproepen tot geweld tegen Maccabi-supporters. Een OSINT-medewerker van de politie monitort de berichten in deze groepen.⁸¹ De berichtgeving wordt besproken met het Hoofd Opsporing van de SGBO en de officier van justitie, waarbij wordt ingeschat in hoeverre de groep informatie deelt over openbare ordeproblemen en hoe hiermee om te gaan. Rond 13:00 uur neemt het aantal Maccabi-supporters op de Dam toe, wat leidt tot directe confrontaties met pro-Palestina-aanhangers. Er wordt vuurwerk gegooid en meerdere opstootjes ontstaan. De politie grijpt in om verdere escalatie te voorkomen.

⁷⁷ Interviews (o.a.) 671769, 871483, 823620, 441094.

⁷⁸ Brief aan de Gemeenteraad Amsterdam van burgemeester Halsema over 'geweld in Amsterdam rondom wedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv', d.d. 11 november 2024.

⁷⁹ Interview 441094. In gelijke zin: interview 608389.

⁸⁰ Verslag SGBO-briefing, interview 414189.

⁸¹ Interviews 671769, 713084, Tijdlijn politie, en berichten Whatsapp-groep.

12:30 uur: 'startbriefing SGB0; delen van beelden en scenario's'

Om 12.30 uur vindt de startbriefing plaats van de SGB0, dat verantwoordelijk is voor de veiligheid buiten de ArenA.⁸² Centraal in de startbriefing staan de openbare orde en veiligheid rondom twee gebeurtenissen: de wedstrijd tussen Ajax en Maccabi Tel Aviv en de Kristallnacht-herdenking in de Portugese Synagoge aan het Mr. Visserplein. Naast de oorspronkelijke doelgroepen, Palestina-sympathisanten en Maccabi-supporters, wordt in de briefing ook de groep taxichauffeurs genoemd als een relevante factor om rekening mee te houden. Een van de betrokkenen zegt wat betreft de taxichauffeurs:

*'Over deze groep taxichauffeurs was in de preparatie nog niet gesproken omdat er op dat moment geen informatie was dat deze groep een probleem zou kunnen vormen. Door de confrontatie tussen de supporters met de taxichauffeurs bleek dit mogelijk wel het geval te zijn.'*⁸³

Om voorbereid te zijn op mogelijke barricades is aan het begin van de middag een shovel georganiseerd om, indien nodig, een doorgang te creëren⁸⁴. Daarnaast is de vaste taxistandplaats bij de Dam afgesloten vanwege het risico dat taxichauffeurs betrokken zouden raken bij eventuele rellen.

Tijdens de briefing wordt besproken dat de scope van de SGB0 zich richt op strategische locaties waar de diverse groepen naar verwachting aanwezig zullen zijn. Dit betreft:

- De binnenstad, waar Maccabi-supporters en pro-Palestina-aanhangers zich mengen met het reguliere uitgaanspubliek.
- De Johan Cruijff ArenA en omliggende gebieden, waar de wedstrijd plaatsvindt.
- Metrostations tussen het stadscentrum en de ArenA, in het bijzonder Centraal Station en Strandvliet, die een cruciale rol spelen in de verplaatsing van supporters.
- Het Mr. Visserplein, waar de Kristallnacht-herdenking plaatsvindt.
- Het Anton de Komplein, waar de pro-Palestina-demonstratie na besluit van de driehoek naartoe is verplaatst.

De AC benadrukt dat de SGB0 flexibel moet blijven en in staat moet zijn om snel in te spelen op onvoorziene ontwikkelingen. Tijdens de bijeenkomst presenteert de operationele leiding de strategische aanpak. De bestuurlijke scenario's worden besproken, met als uitgangspunt dat deze vertaald moeten worden naar concrete politie-inzet.

*'De bestuurlijke scenario's zijn beschreven met de beleidsuitgangspunten die vertaald zijn naar operationele activiteiten.'*⁸⁵

Dit zijn onder andere:

- snel en stevig optreden tegen confrontaties, zowel tussen supportersgroepen als tussen andere doelgroepen;
- actief ingrijpen bij vuurwerkgebruik en gezichtsbedekking, in lijn met eerdere instructies voor voetbalgerelateerde evenementen;
- preventief werken aan het spreiden van groepen en het voorkomen van escalaties, onder meer door sterke politieaanwezigheid en actieve monitoring van informatie.

⁸² Er is door de eenheidsleiding één SGB0' ingericht met twee Algemeen Commandanten (AC). De ene AC bevindt zich met staf in het Commandocentrum en richt zich op de veiligheid buiten de ArenA. De andere AC is in de ArenA aanwezig met de stadioncommandant, die zich richt op de veiligheid binnen de ArenA (voetbal). Conform afspraak is de sub-driehoek tijdens de wedstrijd eveneens aanwezig in de ArenA. Tot circa 17:00 uur zat de subdriehoek in het Command and Control Center (CCC) en is volgens afspraak later verplaatst naar de ArenA.

⁸³ Interview 441094. In gelijke zin interviews 647896, 671769

⁸⁴ Journaal AC, interview 414189.

⁸⁵ Interview 441094. In gelijke zin: interview 800827.

15:00 uur: 'SGBB-briefing over de actuele stand van zaken'

De briefing van 15:00 uur binnen de SGBB Ajax-Maccabi Tel Aviv en de Kristallnacht-herdenking richt zich op de actuele situatie en de veiligheidsmaatregelen in de stad. Op dat moment ligt het zwaartepunt van de politie-inzet op de Dam, waar zich ongeveer 500 Maccabi-supporters bevinden. Het vermoeden is dat er veel vuurwerk bij de Maccabi-supporters aanwezig is; er is een tas met cobra's in beslag genomen. Er zijn op dat moment negen aanhoudingen verricht, voornamelijk op basis van de APV. Daarnaast wordt melding gemaakt van twee mishandelingen.

Er wordt aangegeven dat OSINT laat zien dat men niet meer met de gangbare Pro-Palestina-demonstranten te maken heeft maar, maar dat het enkel gaat om individuen die kwaad in de zin hebben. Ook wordt melding gemaakt van ongeveer 50 Fenerbahçe-supporters in de Utrechtsestraat, maar volgens de politie lijken zij geen kwaad in de zin te hebben. Uit informatie is ook duidelijk dat Pro-Palestina-demonstranten weten in welk hotel de Maccabi-spelers verblijven, al is er tot op dat moment geen concrete dreiging vastgesteld.

De AC bevestigt dat er geen wijzigingen in de inzet nodig zijn en dat de huidige capaciteit voldoende is om de situatie onder controle te houden.

15:00 uur – 17:30 uur: 'strategie van robuust aanwezig zijn lijkt te werken'

De strategie van robuust aanwezig zijn op bekende (risico)locaties om confrontaties te voorkomen of direct te beëindigen, werkt goed zo wordt in de tweede stafbriefing van de SGBB om 17:00 uur aangegeven. Dat wil zeggen dat de politie aanwezig is op de vooraf bekende (risico)locaties om confrontaties te voorkomen of direct te beëindigen. Door direct te anticiperen hoopt men mogelijke gewelddadigheden in de kiem te smoren. Dat lukt -zo blijkt uit de feiten- op dat moment goed; er zijn opstootjes en gewelddadigheden maar het is te overzien. Het is voor alle politie-eenheden hard werken om de verschillende groepen uit elkaar te houden en het beheersbaar te houden:

'De hele middag en in aanloop naar de fanwalk [...] hebben pro-Palestina aanhangers en Maccabi-supporters geprobeerd om bij elkaar te komen om met elkaar te vechten.' 'We hadden de handen vol aan het uit elkaar houden van deze groepen'.⁸⁶

Op basis van OSINT-inlichtingen en door de verkenningseenheid op straat houdt men mogelijke 'brandhaarden' in de gaten. De focus van de politie wordt naast de Dam en het Spui gelegd op het spelershotel, op metrostation Strandvliet waar taxichauffeurs zich verzamelen vlak bij de Arena en de synagoge waar de Kristallnacht-herdenking plaatsvindt. Daarnaast moet men rekening houden met het gebied rond het Centraal Station en de metrorit (plus tussenliggende stations) naar de ArenA. Ook het Anton de Komplein is in beeld vanwege de demonstratie die in het begin van de avond daar zal plaatsvinden.

7 november 2024: 'eind van de middag en avond'

17:30 uur – 18:30 uur: 'De fanwalk van Maccabi-supporters en instroom in de ArenA'

In de vroege avond keert tijdelijk rust terug. De meeste Maccabi-supporters verspreiden zich door de stad om te eten voordat de fanwalk begint en de verplaatsing naar de Johan Cruijff ArenA start.

De fanwalk begint rond 17:30 uur op de Dam. Supporters verzamelen zich hier in aanloop naar de wedstrijd. De politie begeleidt de groep richting Centraal Station, waar speciaal voor de supporters gereserveerde metrostellen klaarstaan voor het vervoer naar de ArenA. Tijdens de fanwalk roepen supporters leuzen in het Hebreeuws. Achteraf blijkt dat het (ook) gaat om zeer kwetsende, racistische teksten. Vooraan loopt een groep met gezichtsbedekking. De politie houdt hen in de gaten, maar grijpt niet in. Tijdens de verplaatsing ontvangt de politie signalen dat relschoppers die het op de Maccabi-supporters voorzien hebben zich in de omgeving bevinden.

⁸⁶ Interview 441094. In gelijke zin: interviews 823620, 871483 en tijdlijn politie.

Sommigen van deze relschoppers mengen zich tussen omstanders, anderen volgen de beweging van de supporters via scooters. De politie monitort de situatie met verkenningseenheden en cameratoezicht om mogelijke confrontaties te voorkomen. De politie vormt een corridor waartussen de Maccabi-supporters zich bewegen.⁸⁷ Hierdoor wordt voorkomen dat Maccabi-supporters en andere groepen bij elkaar kunnen komen.

Bij aankomst op Centraal Station begeleidt de politie de supporters direct naar de gereserveerde metrostellen. De instroom verloopt gecontroleerd. Tijdens de verplaatsing vindt een enkele aanhouding plaats, maar dit heeft geen invloed op het verdere verloop van deze operatie.

Rond 18.00 uur zijn er op social media geluiden van mogelijk ophanden zijnde hit-and-run acties⁸⁸ bij metrostation Strandvliet. De politie ontvangt signalen dat taxichauffeurs worden opgeroepen om samen te komen bij metrostation Strandvliet. Dat is de plek waar de Maccabi-supporters uitstappen. De politie krijgt informatie door dat 'er op joden gejaagd gaat worden', en 'we gaan ze pakken bij de Arena'.⁸⁹ Ook wordt er gesproken over gezichtsbedekking en het mobiliseren van extra mensen. Er is -zo blijkt uit de informatie- een duidelijke intentie om de confrontatie op te zoeken. Ondanks de dreiging van verstoringen bereiken de Maccabi-supporters zonder incidenten de Johan Cruijff ArenA. De politie blijft de bewegingen van de verschillende groepen monitoren. Men geeft (achteraf) aan dat de uitvoering door deze informatiepositie goed in staat was te anticiperen op mogelijke ongeregelde heden:

*'Een voorbeeld is dat men van plan was na de fanwalk de confrontatie aan te gaan met de uitstroom bij metrostation Strandvliet. [...] het klopte dat daar mobilisatie plaatsvond.'*⁹⁰

Omstreeks 18:30 uur gaat het stadion open en stromen de Maccabi-supporters zonder noemenswaardige problemen de ArenA binnen voor de voetbalwedstrijd.

18:30 uur: 'start van de herdenking van de Kristallnacht'

De herdenking van de Kristallnacht start om 18:30 uur. Bij de herdenking zijn circa 650 bezoekers aanwezig waaronder tal van hoogwaardigheidsbekleders. Dit vereist van de organisatie van het Hoofd Bewaken en Beveiligen in samenwerking met diensten als Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging en buitenlandse beveiligers een minutieuze voorbereiding. Om te anticiperen op mogelijke ordeverstoringen heeft men daarom een detachement van een ordebuss, wijkagenten en ultra-light-motoren (ULM-rijders) op locatie. De politie is ook aanwezig in het Crisis- en Commandocentrum (CCC), waar de situatie in real-time wordt gemonitord. In de eerdere briefing is benadrukt:

'Eerdere herdenkingen zijn rustig verlopen. Gezien het huidige sentiment is kans op verstoring aanwezig.'

⁸⁷ Interview 713084.

⁸⁸ Zie voor nadere duiding hoofdstuk 1 onder paragraaf 6: 'Toelichting op gebruikte terminologie in deze rapportage'.

⁸⁹ Interview 823620. In gelijke zin ook tijdlijn politie.

⁹⁰ Interview 671769.

Er is rekening gehouden met verschillende scenario's die een specifieke aanpak vereisen. Als mogelijke scenario's voorziet men demonstraties of eenmansprotesten in de omgeving van de herdenking⁹¹ en verstoringen of tegenreacties tijdens de herdenking⁹². Op het moment dat de herdenking begint is er geen sprake van ordeverstoringen. In de Signal-app-groep van de subdriehoek is te lezen:

'Beeld herdenking: rustig'.

18:30 uur – 21:00 uur: 'demonstratie op het Anton de Komplein en ongeregelde heden'

De (verplaatste) demonstratie⁹³ tegen de wedstrijd Ajax - Maccabi Tel Aviv op het Anton de Komplein begint omstreeks 18:30 uur. De politie houdt deze locatie al gedurende de middag in de gaten en ook de nabijgelegen omgeving waar zich in de loop van de middag taxichauffeurs hebben verzameld na de oproepen op social media om Maccabi-supporters aan te vallen bij de Arena.

Hoewel volgens de kennisgeving⁹⁴ de demonstratie omstreeks 17:00 uur zou beginnen, komt pas omstreeks 19:00 uur een gestage toestroom van deelnemers op gang.

*'[...] het blijft enige tijd onduidelijk of de demonstratie überhaupt doorgaat. Het gevoel heerste dat [...] er helemaal geen demonstratie zou plaatsvinden. Uiteindelijk wordt contact gelegd met de organisator, die laat weten dat de demonstratie rond 19:00 uur zal beginnen.'*⁹⁵

De vredeseenheid⁹⁶ is aanwezig en legt contact met de demonstranten. De politie monitort zowel de demonstratie als bewegingen in de omgeving. Er zijn signalen dat zich bij de Taibah-moskee⁹⁷ in Zuidoost een grote groep mensen verzamelt. De politie legt dit voor aan de driehoek om te bepalen of deze groep mensen ook als een demonstratie moet worden beschouwd.

Kort daarna ontvangt de politie opnieuw informatie dat een groep jonge mannen en een groep van circa 40 taxi's zich nabij de moskee heeft verzameld. De opdracht wordt aan de vredeseenheid gegeven om deze groep naar het Anton de Komplein te begeleiden als onderdeel van de demonstratie. De politie weet niet goed hoe men deze groep moet inschatten. Zijn het mensen die willen demonstreren of iets anders in de zin hebben?⁹⁸ Het blijft onduidelijk of de groep die zich heeft verzameld bij de moskee zich bij de demonstranten op het Anton de Komplein wil aansluiten, maar uiteindelijk voegen zij zich toch bij deze groep.

⁹¹ Het eerste scenario beschrijft een situatie waarin een (on)aangekondigde demonstratie of eenmansprotest plaatsvindt in de omgeving van de Kristallnacht-herdenking. Om de herdenking veilig en ongestoord te laten verlopen, worden aankondigde demonstraties vooraf naar een alternatieve locatie verwezen. Indien een individu zich beroept op het recht van eenmansprotest, kan de burgemeester bepalen waar dit mag plaatsvinden. Weigering om dit op te volgen leidt uiteindelijk tot aanhouding. Onaangekondigde demonstraties worden ter plekke verplaatst en bij niet-naleving ontbonden. De politie sluit het Mr. Visserplein af en kan demonstranten desnoods met ME-inzet verwijderen.

⁹² Het tweede scenario beschrijft een verstoring of tegenreactie tijdens de herdenking, waarbij individuen of groepen de plichtigheid onderbreken of de confrontatie zoeken. De politie treedt gefaseerd en de-escalierend op, met als doel de verstoring te beëindigen en verdere escalatie te voorkomen. Omdat een confrontatie geen beschermd demonstratierecht is, kan strafrechtelijk worden ingegrepen. Bij geweld grijpt de politie direct in, scheidt de groepen en houdt verdachten aan indien mogelijk. De officier van justitie beslist over verdere vervolging.

⁹³ Zie eerder hierover: chronologisch overzicht; 5 november 2024: 'scherp stellen van beelden en van praktische uitvoering'

⁹⁴ Zie eerder hierover: chronologisch overzicht; 3 november 2024: 'kennisgeving van demonstratie bij de Arena'.

⁹⁵ Interview 713084.

⁹⁶ De vredeseenheid is een gespecialiseerde eenheid binnen de politie Amsterdam, gericht op de-escalatie en communicatie bij demonstraties, protesten en andere openbare orde-situaties. De eenheid wordt ingezet om contact te leggen met demonstranten of andere betrokkenen met als doel om confrontaties en escalaties te voorkomen.

⁹⁷ Taibah-moskee (voluit: Djame Masdjied Taibah) De Taibah-moskee is een islamitisch gebedshuis in Amsterdam-Zuidoost, gevestigd aan de Kouwenoord in de wijk Bijlmermeer.

⁹⁸ Interviews: 441094, 797115, 656547, 953677.

De demonstratie groeit snel tot ongeveer 150 personen.

*'Er kwamen [...] al snel jongeren en andere lui op deze demonstratie af die daar normalerwijze niets te zoeken zouden moeten hebben. De [oorspronkelijke] demonstranten hebben toen aangegeven zich terug te trekken omdat zij ook wel wisten dat de politie en zij de situatie niet in de hand zouden kunnen houden.'*⁹⁹

Vervolgens beginnen kleine groepjes zich af te splitsen, vermoedelijk om richting de ArenA te gaan via het winkelcentrum of de Bijlmerdreef. Dit is tegen de afspraak in. Het zou een 'statische' demonstratie zijn op het Anton de Komplein. Op dat moment wordt duidelijk dat de demonstratie een andere wending neemt.

'De demonstratie werd plotseling dynamisch, terwijl wij ons hadden voorbereid op een statische demonstratie. Hier waren we niet op voorbereid'

De politie vraagt om de inzet van de ME om te voorkomen dat de menigte vanaf het Anton de Komplein naar de ArenA zou gaan, waar op dat moment supporters het stadion binnengaan. Dat vereist snel ingrijpen omdat de afstand naar de ArenA maar kort is. Toch duurt het nog even voordat groen licht wordt gegeven voor de inzet van de ME. Wanneer de ME uiteindelijk aanwezig is en charges uitvoert op de Hoogoorddreef, bevinden enkele politiemedewerkers van de vredeseenheden zich plotseling tussen de ME en de demonstranten. Hierdoor komt een deel van de vredeseenheden klem te zitten tussen in de confrontaties in het winkelcentrum en op de Bijlmerdreef en moet zich in allerijl terugtrekken.

Er vinden stevige confrontaties plaats tussen ME en pro-Palestina-relschoppers die er alles aan doen om de ArenA te bereiken. Dat wordt met een stevige inzet van de ME voorkomen. Daarbij heeft de politie diverse malen moeten optreden met de ME, ondersteund door hondengeleiders, politie te paard en aanhoudingseenheden. Uiteindelijk vinden er geen confrontaties plaats tussen Maccabi-supporters of andere stadionbezoekers die de ArenA binnengaan en de relschoppers.

21:00 uur: 'briefing SGB0; delen van beelden en verkennen van aanpak en scenario's'

Tijdens de stafbriefing van 21.00 uur blikt het SGB0 terug op de instroom van supporters naar de ArenA. Men is tevreden over het feit dat door het politieoptreden is voorkomen dat groepen relschoppers het stadion bereikten. Kleine groepjes die probeerden uit te breken, zijn door de politie tegengehouden. Tijdens deze acties worden vuurwerk en stenen naar de politie gegooid.

Uit het actuele informatiebeeld blijkt dat er op sociale media plannen circuleren om de acties na de wedstrijd voort te zetten. Groepen pro-Palestina-relschoppers die uit zijn op confrontatie met de Maccabi Tel Aviv-aanhang zouden zich mogelijk ophouden rondom de ArenA en de routes richting hotels van Maccabi-supporters. In online berichten wordt zelfs gesproken over gerichte aanvallen op 'Joodse personen'. Hoewel deze oproepen op dat moment algemeen blijven en geen concrete kenmerken bevatten, houdt de politie rekening met hit-and-run-acties¹⁰⁰.

Daarnaast worden online meldingen gedeeld, zo blijkt uit de briefing, over incidenten bij hotels, waar gewonde personen zouden zijn binnengelopen. Vooral hotel Leonardo West wordt genoemd. Uit verificatie door het SGB0 blijkt dat er geen aangiftes zijn gedaan en dat bij de politie bekende hotels deze meldingen niet konden bevestigen.

⁹⁹ Interviews: 953677. In gelijke zin interviews: 713084, 441094, 656547.

¹⁰⁰ Zie voor nadere duiding hoofdstuk 1 onder 6: 'Toelichting op gebruikte terminologie in deze rapportage'.

Op basis van het informatiebeeld besluit het SGBO om in de tweede helft van de wedstrijd politiecapaciteit te sturen naar de hotels waar Maccabi-supporters verblijven, de metrohaltes en de binnenstad. De verwachting is dat het patroon van de dag zich zal voortzetten: hit-and-run-acties van pro-Palestina-relschoppers tegen Maccabi-supporters. Voor de uitstroom wordt de eerder vastgestelde aanpak gehandhaafd. Kleine groepen Maccabi-supporters worden niet als massieve groep begeleid, maar men laat de supporters op eigen gelegenheid (individueel) het stadion verlaten. Een belangrijke overweging hierbij is de verwachte aankomst van een trein met Fenerbahçe-supporters uit Alkmaar op het Centraal Station. Het is van belang dat de Maccabi-supporters vóór hun aankomst het station hebben verlaten om confrontaties te voorkomen. De gedachte is dat als de Maccabi-supporters zich hebben vermengd met de andere supporters die het stadion verlaten er geen massieve groep is die een mogelijk doelwit vormt.

Tijdens de wedstrijd blijft het rustig in en rondom de ArenA. In de stad handelt de politie reguliere meldingen af, zonder incidenten die verband houden met Israëlische supporters. Er zijn geen waarnemingen van groepen op scooters of taxichauffeurs. Tijdens de wedstrijd is het online relatief rustig op open bronnen (social media), hoewel de toon in de verschillende WhatsApp groepen wel grimmig is. Ook wordt in deze groepen veelvuldig over-en-weer geïnformeerd 'wat het plan is na de wedstrijd'. Men is klaarblijkelijk van plan om de confrontatie te zoeken met Maccabi-supporters.

Wat betreft de herdenking van de Kristallnacht geeft men in de briefing aan dat alles goed is verlopen.

*'Tevreden organisatie van herdenking. Inzet en plaatje zagen er goed uit. [...] Samen met KMar mooi vormgegeven aan Bewaken en Beveiligen concept.'*¹⁰¹

¹⁰¹ SGBO-Briefing 21:00 uur.

7 november 2024: 'eind van de avond en nacht'

Als de wedstrijd omstreeks 22:45 uur is afgelopen verloopt de uitstroom rustig. Er zijn geen incidenten die samenhangen met de aanwezigheid van Maccabi-supporters in de stad. De ME is op dat moment prominent bij de Arena aanwezig om eventueel geweld 'de kop in te drukken'. De stad laat op dat moment nog een relatief rustig beeld zien.

22:45 uur: SGB0-briefing

In de stafbriefing van 22.45 uur wordt besproken dat het informatiebeeld in de beleving van het SGB0 ten opzichte van de briefing van 21.00 uur in essentie niet veranderd is. Nog steeds worden hit-and-run-acties verwacht rond het stadion 'in de nasleep' van de uitstroom.

*'Met nasleep wordt bedoeld het in de briefing van 21.00 besproken mogelijke plan om hit-and-run acties op Joods uitziende mensen in de binnenstad uit te voeren, mogelijk op hun routes naar de hotels. Met hit-and-run-acties wordt door het SGB0 op dat moment bedoeld: het type hit-and-run acties dat de hele dag al voorafgaand aan de wedstrijd rond de Dam en rond de Arena werd gepleegd en die succesvol werden aangepakt. Daarbij ging het steeds om kleine groepjes relschoppers die te voet groepen Maccabi-supporters probeerden aan te vallen.'*¹⁰²

Door afscherming van de supporters door de politie heeft de politie deze aanvallen tot dat moment kunnen voorkomen.

In de briefing wordt ook eventuele op- en afschaling bekeken. Het besluit is dat er wordt geïnvesteerd op de uitstroom en de situatie in de binnenstad. Er is al capaciteit in de binnenstad aanwezig en zodra de Arena is uitgestroomd zal de daar aanwezige capaciteit ook richting de binnenstad vertrekken. Omdat de bijstandspelotons al vele uren in dienst zijn en het SGB0 inschat dat de situatie in de stad beheersbaar blijft, worden deze afgebouwd (1 peloton). Het aanbod van Noord-Holland voor bijstand (1 peloton) wordt afgeslagen, omdat zij al 12 uur op de been waren en max tot 01.00 uur inzetbaar waren.

De aflossing van het SGB0 is rond dit tijdstip al aanwezig, maar het huidige SGB0 gaat nog een uur door voor een goede overdracht.

22:45 uur – 23:55 uur: uitstroom uit Arena, inzet op risico's en monitoring social media'

Conform de briefing van 21.00 uur op grond van het informatiebeeld genomen besluit, verplaatst het SGB0 rond 22.30 uur één peloton¹⁰³ ME vanuit de Arena naar locaties op de route van de Arena naar het CS. Eenheden werden gepositioneerd op de stations Strandvliet, Duivendrecht, Amstel en Centraal Station (één sectie) en het gebied tussen het Centraal Station en de Dam (één sectie¹⁰⁴). Tijdens de wedstrijd waren reeds één peloton en vijf ordebussen in de stad (verdeeld over hotels en binnenstad) achtergebleven. Daar wordt nu dus een tweede peloton aan toegevoegd. Enerzijds omdat het voorstelbaar is dat er incidenten plaatsvinden tussen verschillende groepen en anderzijds omdat het Centraal Station van Amsterdam een verzamellocatie is voor pro-Palestijnse groepen en een logische plek voor confrontatie zou kunnen worden. Gezien het zoekgedrag van de afgelopen uren wordt dit door het SGB0 een realistisch scenario geacht.

¹⁰² Tijdslijn politie.

¹⁰³ Een peloton bestaat uit 55 personen

¹⁰⁴ Een sectie bestaat uit 27 personen.

Het SGB0 schat in met het handhaven van de tot dan toe succesvolle strategie en de genomen maatregelen 'in control' te kunnen blijven en ziet geen aanleiding om de strategie te wijzigen of de (sub)-driehoek te informeren.

De toon op social media die tijdens de wedstrijd relatief rustig is, wordt een stuk agressiever. In het journaal van de HIN staat hierover:

'De taal richting Israëli/Joden is zeer haatdragend en agressief. Elke vorm van geweld tegen Israëli wordt gerechtvaardigd. De routes naar de hotels, met in bijzonder het Leonardo Hotel, worden veelvuldig genoemd. Update: Er wordt gedeeld dat er "grote groepen Joden op Damrak zijn, en dat er net nog een gevecht plaats heeft gevonden in de Damstraat.'

In WhatsApp-groepen worden video's gedeeld van aanvallen op Israëlische militairen en gewonde militairen, vergezeld van pro-Hamas retoriek en verwijzingen naar de Tweede Wereldoorlog. Geweld tegen Israëliërs wordt hierin volledig gerechtvaardigd. Onder andere het Hoofd Opsporingsexpertise en het Hoofd Opsporing bespreken de strafbaarheid van deze uitlatingen en de mogelijkheden om opsporingsmiddelen in te zetten om betrokkenen te identificeren en mogelijk aan te houden. De officier van justitie besluit geen verdere actie te ondernemen.

Om 22.58 uur wordt online in chatgroepen gediscussieerd wat te doen gezien het feit dat tot nu toe de aanvallen op Maccabi-supporters weinig succesvol waren. Een van de chats gaat over de vraag waar 'de joden' op te wachten. De ArenA wordt als locatie benoemd, maar ook tegengesproken omdat er te veel politie zou zijn. Om 23.13 uur lijkt de focus in de berichten hierover te verschuiven naar het Centrum. De politie is aanwezig bij metrostation Overamstel en in de binnenstad. Rond het tijdstip van 23:30 uur merkt de politie de eerste ongeregelde heden op het Damrak ter hoogte van de Dam. Er werd gevochten rondom restaurants en een fastfoodketen. Hier is door de ME direct op ingezet.

De uitstroom uit de ArenA, alsook de metrorit en aankomst van de Maccabi-supporters op het Centraal Station verloopt rustig en zonder incidenten. Om 23.36 uur wordt online genoemd dat 'ze bij Leonardi Overamstel eruit gaan'. Ook wordt online gesproken over de verzamellocatie Dam en Leidseplein om vanaf die locatie Maccabi-supporters te achtervolgen.

Andere online berichten riepen op tot het achtervolgen van Maccabi-supporters vanuit de Dam en het Leidseplein. Om 23.38 uur werden nieuwe risicovolle locaties genoemd: het Leonardo Hotel West (Staalmeesterstraat) en metrostation Overamstel. Op beide locaties was de politie reeds aanwezig. Ondertussen circuleerden er online veelvuldig foto's van Maccabi-supporters en hun locaties, en werd er gesproken over een jacht op Maccabi-supporters, waarbij zij actief werden gevolgd richting hun hotels.

Om 23.44 uur nam de begeleiding van Maccabi-supporters contact op met de politie en uitte zorgen over de veiligheid bij de twee Leonardo-hotels. De politie bevestigde dat de ME aanwezig was en actief optrad. Rond middernacht verzamelen Maccabi Tel Aviv -relschoppers zich bij Centraal Station en trekken richting de Dam en het Spui. Onderweg voorzien zij zich van materialen zoals metalen staven en stenen en zoeken de confrontatie met pro-Palestina-relschoppers. Daarbij worden ook stenen naar taxi's gegooid. Tegelijkertijd vindt er een andere ontwikkeling plaats: kleine groepjes pro-Palestina-relschoppers gaan actief op zoek naar individuen die door hen worden aangezien voor Joods, ongeacht hun daadwerkelijke achtergrond. Dus niet meer alleen specifiek naar Maccabi Tel Aviv -supporters.

Om 23.55 uur beginnen de eerste 'flits'-aanvallen¹⁰⁵ tegen Maccabi-supporters op de Dam.

¹⁰⁵ Flits-aanval: zie Hoofdstuk 1, paragraaf 6. 'Toelichting op gebruikte terminologie in deze rapportage'.

8 november 2024: 'vroeg ochtend'

00:00 uur – 01:30 uur: 'explosie van geweld'

Om 00.04 uur ontvangt de politie de eerste melding van een mishandeling op de Damstraat. Getuigen melden dat een Israëlische persoon is aangevallen. In de uren die volgen, lopen de spanningen verder op.

*'[...] de eerste vechtpartijen ontstaan bij Kentucky Fried Chicken aan het Rokin. Je zag het voor je ogen gebeuren. Vanaf dat moment ging het overal in het centrum los.'*¹⁰⁶

Er wordt melding gemaakt van gewelddadige incidenten bij onder andere de Dam, het Rokin, de Kalverstraat en nabij het Spui. De pro-Palestina-relschoppers gebruiken verschillende methoden om hun slachtoffers te bereiken: sommigen bewegen zich te voet, anderen maken gebruik van scooters of taxi's om zich snel door de stad te verplaatsen. Dit zorgt ervoor dat de politie moeite heeft om snel en effectief in te grijpen. Dit blijkt een wezenlijk andere vorm van geweld dan waarmee de politie eerder werd geconfronteerd en waarbij het ging om geweld van groepen die tegenover elkaar stonden.¹⁰⁷

De ME is op dat moment aanwezig in de stad, maar blijkt onvoldoende toegerust om snel te reageren op de verspreide en wendbare flits-aanvallen. De politie reageert op meldingen, maar tegen de tijd dat agenten ter plaatse komen, zijn de daders meestal al verdwenen. Dit patroon wijkt af van de groepsgeweldscenario's waarmee eerder op de dag rekening was gehouden.

*'Het optreden tegen rellenende mensen bij het Anton de Komplein, daar was de ME goed op toegerust. Maar de acties in het centrum, dan kun je weinig uitrichten met die grote ME-voertuigen. Daarop was de politie niet toegerust.'*¹⁰⁸

Om 00.14 uur besluit de driehoek het Veiligheidsrisicogebied, dat eerder was ingesteld, te verlengen tot 06.00 uur en het uit te breiden. De politie start met het bijeenbrengen van beschikbare eenheden om de verspreide incidenten beter te kunnen beheersen. Tijdens een stafwisseling om 00.15 uur wordt vastgesteld dat er een structureel patroon zichtbaar wordt: kleine groepjes aanvallers zoeken doelbewust geïsoleerde individuen op, mishandelen hen en verdwijnen razendsnel. De politie ondervindt grote moeilijkheden bij het effectief reageren op deze dynamische situatie.

00:25 uur – 01:30 uur 'aanpassen van de strategie door de politie'

Om 00.25 uur wordt de strategie aangepast. De politie richt zich vanaf dat moment niet meer primair op het oppakken van relschoppers, maar op het beschermen van Maccabi-supporters. De ME krijgt vanuit de SGBB opdracht om hen te verzamelen en naar veilige locaties te brengen.

Om 00.46 uur vertrekt een ME-sectie uit Alkmaar richting de Amsterdamse binnenstad om extra ondersteuning te bieden. Om 00.59 uur wordt een groep van circa 150 Maccabi-supporters tegengehouden op de Dam en het Spui. Door de politie zijn beveiligde zones ingericht, waar Maccabi-supporters worden opgevangen en beschermd. De politie besluit om bussen van het GVB te gebruiken om deze groep zo snel mogelijk uit de binnenstad te evacueren.

¹⁰⁶ Interview 175874.

¹⁰⁷ Zie voor nadere duiding van het geweld het onderscheid tussen 'Hit-and-run' en 'flits-aanvallen'; hoofdstuk 1 onder 6: 'Toelichting op gebruikte terminologie in deze rapportage'. Zie meer specifiek over flits-aanvallen bijlage 4.

¹⁰⁸ Idem.

Vanaf 01.24 uur nemen de meldingen van aanvallen af, maar de angst onder Joodse bewoners van Amsterdam en toeristen blijft hoog. Er komen meerdere meldingen binnen van personen die zich onveilig voelen en hun hotel niet durven verlaten. Sommigen melden dat zij worden opgewacht door groepjes mannen, terwijl anderen aangeven geen taxi te durven nemen.¹⁰⁹

In het journaal van de AC is te lezen dat het om 01:30 uur nog onrustig is maar de situatie meer beheersbaar lijkt te worden:

*'Beeld stad nog onrustig, doch lijkt de onrust iets af te nemen.'*¹¹⁰

00:00 uur – 02:00 uur: 'frontoffice NCTV benaderd door Israëliische ambassade'

De frontoffice (hierna: FO)¹¹¹ van het Nationaal Crisis Centrum (hierna: NCC) van de NCTV wordt twee keer gebeld door het hoofd Veiligheid van de Israëliische ambassade. Door het hoofd Veiligheid wordt aangegeven dat personen in en rondom het stadion worden aangevallen en dat de politie niet aanwezig is. In beide gesprekken verwijst het NCC het hoofd Veiligheid naar de Amsterdamse politie, omdat het een lokale aangelegenheid betreft. Het NCC koppelt de afhandeling van deze meldingen terug aan ACBB.

Vanaf 02:00 uur: Beeldvorming wijkt af van feitelijke situatie

Hoewel uit de documenten en interviews¹¹² met direct betrokkenen blijkt dat de gewelddadigheden na 01:30 uur significant afnemen, zijn het vooral de beelden die via social media, (buitenlandse) radio en televisie worden verspreid die het beeld van aanhoudende chaos versterken. Deze beelden — vaak zonder context en herhaald verspreid — dragen bij aan een gevoel van onveiligheid en maken het lastig om feit en beleving van elkaar te scheiden. Terwijl de politie op dat moment denkt aan afschalen (veel van de mensen op straat zijn al meer dan 15 uur in touw) bestaat het beeld dat er nog overal gevochten wordt. Het SGBO is in deze fase vooral bezig met het managen van de beeldvorming en het terugbrengen van het beeld over de situatie tot realistische proporties. Eén van de betrokkenen zegt hierover:

*'Er kwamen ook veel melding [...] dat er zaken mis waren bij hotels. Daar is de politie allemaal naar toe gegaan. Bij geen van de meldingen bleek er iets aan de hand te zijn. Dat is de chaos.'*¹¹³

Het proces van het begeleiden van de Maccabi-supporters naar hun hotels duurt tot circa 03:00 uur in de nacht. Een deel van de groep wordt per pont naar Amsterdam-Noord gebracht, waar de situatie rustiger is. ME-eenheden worden afgelost door collega's die de beveiliging van hotels overnemen.

¹⁰⁹ Tijdlijn politie.

¹¹⁰ Journaal AC.

¹¹¹ De frontoffice van het NCC van de NCTV is een 24/7 informatieloket. Dit punt is nationaal en internationaal het singel point of contact voor het Rijk. De hoofdwerkzaamheden van de FO bestaan uit monitoren, signaleren en allertieren. Ook kan het NCC meldingen van andere partijen krijgen over zaken die nog niet bekend zijn in de media. De frontoffice heeft geen beschikking over informatie in de politiesystemen.

¹¹² Interviews o.a.: 698542, 871483.

¹¹³ Interview: 698542.

03:00 uur – 07:00 uur: 'delen van de eerste beelden van de gewelddadigheden en overleg over maatregelen'

Nadat het geweld in de vroege ochtend is afgenomen en de relatieve rust is teruggekeerd, wordt direct geprobeerd de balans op te maken. Tegelijkertijd is duidelijk dat er nog veel onduidelijk is. Intussen verschijnen in (buitenlandse) media al de eerste berichten over de ongeregelde heden. Om 03:00 uur is een overleg van de driehoek. Daar wordt een terugkoppeling gegeven over de situatie in de stad. Er zijn geen vechtpartijen meer in de stad, op sociale media blijven oproepen tot geweld komen, zo wordt aangegeven.

Rond 04:00u wordt de NCTV (dhr. Aalbersberg) gebeld door de minister van Justitie en Veiligheid over de ongeregelde heden in Amsterdam. De NCTV laat het NCC informatie ophalen bij de Officier van Dienst - Informatie (OvD-I) van de Landelijke Eenheid. Vanaf 04:30u start de NCTV met het faciliteren van de verschillende telefonische gesprekken die worden gevoerd door de ministers en de burgemeester Amsterdam. Ook adviseert de NCTV de minister-president en de minister van Justitie en Veiligheid gelet op de politieke en internationale dynamiek die inmiddels is ontstaan. Door de NCTV wordt niet opgeschaald naar de nationale crisisstructuur, omdat het een lokale aangelegenheid betreft.

Om 5:25 uur wordt het Hoofd Mobiliteit in dienst geroepen om de begeleiding van supporters en spelers van Maccabi richting Schiphol te organiseren. De AC heeft contact met de NCTV omstreeks 05:30 uur. Hieruit blijkt dat Israëlische hoogwaardigheidsbekleders onderweg zijn van Israël naar Nederland en dat begeleiding nodig is bij aankomst. De ACBB is gestart met het organiseren van de beveiliging van de ambassadeur van Israël en de Israëlische minister van Buitenlandse Zaken.

De politiechef brengt om 06:35 uur de burgemeester op de hoogte van de laatste ontwikkelingen:

- Er zijn 17 meldingen bij de meldkamer binnengekomen, waarvan 11 over vechtpartijen.
- In totaal 5 gewonden, waarvan 2 personen per ambulance zijn afgevoerd, onder wie één met een gebroken been.
- De politie begeleidt zowel de spelersbus van Maccabi als enkele supporters.
- De Koninklijke Marechaussee op Schiphol schaal op ter ondersteuning van de ordehandhaving bij de vertrekprocedures.
- Ook binnen de eigen politieorganisatie wordt extra personeel ingezet.

De Israëlische ambassade in de Verenigde Staten plaatst een bericht op X om 06:43 uur (lokale tijd in Nederland):

'Hundreds of fans of the @MaccabiTLVFC soccer team were ambushed and attacked in Amsterdam tonight as they left the stadium following a game against @AFCAjax. The mob who targeted these innocent Israelis has proudly shared their violent acts on social media.'

Vervolgens verschijnen in diverse (buitenlandse) media berichten met vergelijkbare bewoordingen.

Om 07:00 uur wordt de SGBO afgelost en de werkzaamheden overgedragen aan een nieuw team dat de coördinatie overneemt.

07:00 uur- 08:00 uur: 'beeldvorming en driehoeksoverleg'

In de ochtend is de situatie in de stad weliswaar gespannen maar onder controle¹¹⁴. In totaal zijn 62 aanhoudingen verricht, waarvan 10 personen nog vastzitten — het strafrechtelijk traject is een belangrijk aandachtspunt. De politie start met het verzamelen en analyseren van beeldmateriaal ter ondersteuning van de bewijsvoering. Tegelijkertijd lopen er nog meldingen van vermiste personen, die actief worden onderzocht. Al snel blijkt dat de 'vermiste' personen terecht zijn, waarvan een enkeling in detentie zit.

De nasleep van de ongeregelde heden is ook voelbaar binnen de politie zelf: een agent heeft gehoorschade opgelopen. Hoewel er op dat moment geen nieuwe hit-and-run-acties worden waargenomen, blijft de dreiging via sociale media aanwezig. Oproepen tot actie circuleren nog altijd online en worden actief gemonitord. De politie werkt de lijst met hotels waar zij verblijven systematisch af, om eventuele veiligheidsrisico's per locatie in kaart te brengen en waar nodig passende maatregelen te treffen.

Om 08:00 uur komt de driehoek bijeen om de situatie in de stad te evalueren en maatregelen te treffen naar aanleiding van de ongeregelde heden van de voorgaande avond. Tijdens dit overleg worden verschillende besluiten genomen om de veiligheid in de stad te waarborgen en verdere escalatie te voorkomen.

Eén van de eerste maatregelen is de voorbereiding van een veiligheidsrisicogebied dat de gehele stad omvat. Dit betekent dat de politie uitgebreidere bevoegdheden krijgt om preventief op te treden, waaronder het vaststellen van de identiteit van personen. Voordat dit besluit definitief wordt doorgevoerd, wordt nog een juridische toetsing uitgevoerd om te zorgen dat het juridisch houdbaar en uitvoerbaar is. Daarnaast wordt besloten om een demonstratieverbod in te stellen voor het weekend. Dit besluit wordt genomen met het oog op het risico op verdere ongeregelde heden. Er wordt tegelijkertijd onderzocht wat de juridische en operationele gevolgen van zo'n verbod zijn en hoe de handhaving het beste kan worden georganiseerd.

Een andere belangrijke maatregel betreft extra beveiliging van Joodse instellingen, van hotels in de binnenstad en ziekenhuizen. Gezien de aard van de gebeurtenissen wordt het noodzakelijk geacht om deze locaties beter te beschermen. De benodigde inzet en mogelijke bijstand van andere eenheden worden in kaart gebracht om dit effectief te realiseren. Om 10:00 uur zal een landelijk overleg tussen de politiechefs plaatsvinden zo wordt aangegeven. Tijdens dit overleg wordt de beschikbare politiecapaciteit besproken en wordt bekeken of en waar extra bijstand nodig is. Dit overleg moet duidelijkheid bieden over hoe de inzet van eenheden door het hele land heen kan worden afgestemd op de situatie in Amsterdam.

Naast de genomen besluiten wordt tijdens het driehoeksoverleg een concrete to-do-lijst opgesteld om de uitvoering van de maatregelen in goede banen te leiden. Het doel is om de inzet van de politie effectief en doelgericht te organiseren, waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare capaciteit en de ontwikkelingen in de stad. Een belangrijk aandachtspunt is de externe communicatie.

¹¹⁴ Journaal staf AC.

Er wordt aangegeven dat duidelijk moet worden gecommuniceerd over de inzet van de politie. Hiervoor is een helder communicatiekader nodig waarin staat wat de politie wel en niet kan doen. Dit moet bijdragen aan realistische verwachtingen bij zowel het publiek als bij betrokken instanties. Ook moet het optreden worden gebaseerd op concrete incidenten en expliciete waarnemingen. Vastgelegd moet worden dat de politie alleen ingrijpt bij daadwerkelijke strafbare feiten of verstoringen van de openbare orde. Dit voorkomt willekeur en maakt het optreden doelgerichter.

Daarnaast moeten plannen worden uitgewerkt voor het politieoptreden op basis van twee scenario's. In het scenario van een low-profile inzet wordt uitgegaan van een terughoudende aanwezigheid, waarbij alleen wordt ingegrepen als de situatie escaleert. In het scenario van maximale inzet worden de benodigde capaciteit en middelen geïnventariseerd voor een grootschalige en zichtbare aanwezigheid, gericht op snelle interventie bij ongeregelheden.

Tot slot moet de benodigde politiecapaciteit tot en met het weekend in kaart worden gebracht. Dit overzicht dient als basis voor een landelijke uitvraag naar extra ondersteuning door andere eenheden.

12:30 uur: 'persconferentie driehoek'

De driehoek geeft op 8 november 2024 om 12:30 uur een persconferentie over de ongeregelheden in Amsterdam. Tijdens deze bijeenkomst veroordeelt burgemeester Halsema krachtig het geweld tegen Israëlische voetbalsupporters en spreekt ze van een "gitzwarte nacht" voor de stad. Ook wordt in de persconferentie ingegaan op de voorbereidingen van 7 november en de samenwerking met onder andere de NCTV.

De burgemeester kondigt extra veiligheidsmaatregelen aan, waaronder een noodverordening voor Amsterdam en Amstelveen, een demonstratieverbod voor het weekend en extra politie-inzet om de orde te handhaven en verdere escalatie te voorkomen.

Daarnaast benadrukt burgemeester Halsema het belang van solidariteit met de Joodse gemeenschap en roept ze alle Amsterdammers op om samen te staan tegen antisemitisme en geweld.

3. Analyse van de gebeurtenissen en aanpak

In deze analyse beoordeelt de Inspectie JenV de inzet van de politie én de rol van de NCTV aan de hand van vier toezichtaspecten: governance, samenwerking, informatievoorziening en toerusting.

Governance

De politie opereert binnen de kaders van het lokaal gezag, waarbij de driehoek – bestaande uit de burgemeester, de politie en het Openbaar Ministerie – een sturende rol vervult. De besluitvorming voorafgaand aan het evenement is zorgvuldig en gebaseerd op risicoscenario's. De politie bereidt zich grondig voor, brengt dreigingen in kaart en plant een passende inzet. Tot aan de geweldsuitbarsting in de vroege ochtend van 8 november blijkt dat de voorbereiding op deze risicoscenario's, de structuur van besluitvorming en optreden, en de aansturing van de uitvoering in de praktijk goed uit te pakken. Op het merendeel van de ongeregelde heden weet de politie effectief te reageren.

Grootschalige, snel evoluerende ordeverstoringen vragen om directe coördinatie en een hoge mate van flexibiliteit in het optreden. De politie toont bij de gebeurtenissen in Amsterdam veerkracht door haar inzet snel aan te passen aan het verloop van de gebeurtenissen. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij de het in de kiem smoren van diverse vechtpartijen in de stad.

Tegelijkertijd wordt zichtbaar dat de politie niet altijd is opgewassen tegen de onvoorziene en sterk gefragmenteerde wijze van geweldpleging, waarbij relschoppers zich doelgericht verplaatsen, snel toeslaan en verdwijnen voordat politie-eenheden kunnen ingrijpen. Dat speelt in de vroege ochtend van 8 november. Deze kleinschalige, snel uitgevoerde aanvallen op verspreide locaties stellen (achteraf gezien) andere eisen aan de politie-inzet. Ook dan schakelt de politie snel en past zij haar strategie aan door bedreigde personen te concentreren op een veilige locatie om hen te beschermen.

De NCTV handelt binnen het stelsel van bewaken en beveiligen. Conform de werkwijze rondom verhoogd risicomomenten van te beschermen personen in het rijkso domein en op verzoek van het lokaal gezag past zij haar proces van dreigingsinschatting toe en informeert betrokken partners via een operationele brief. De besluitvorming over maatregelen ligt bij het lokaal gezag; de NCTV adviseert en informeert. Hoewel deze rolverdeling in opzet helder is, bleek in de praktijk niet voor alle partijen duidelijk waar de grenzen van de taak en bevoegdheden van de NCTV lagen. Dat het signaleren van dreigingen op de openbare orde (zoals een voetbalwedstrijd) niet tot de taken van de NCTV behoort is daar een voorbeeld van.

Na de ongeregelde heden pakt de NCTV haar rol in het faciliteren en coördineren van de nationale en internationale politieke activiteiten en het beveiligen van de minister van Buitenlandse Zaken uit Israël en de Israëlische ambassadeur.

Samenwerking

Samenwerking speelt een cruciale rol in de aanpak van de gebeurtenissen. Binnen de SGBO en de driehoek is er sprake van gestructureerde afstemming en besluitvorming, onder meer over de demonstratieverplaatsing en de aanwijzing van risicogebieden. De politie benut multidisciplinaire expertises en werkt effectief samen met andere instanties. De samenwerking toont wendbaarheid door het snel schakelen in dynamische situaties. Toch blijft afstemming tussen inlichtingen en uitvoering kwetsbaar, vooral bij onverwachte gedragsveranderingen van relschoppers. Bijvoorbeeld bij het duiden van de flits-aanvallen.

De samenwerking met de NCTV verloopt volgens reguliere lijnen. De NCTV deelt dreigingsinschattingen en informatie over Rijksdomeiniers via de operationele brief. Hierin wordt het belang van alertheid bij onder andere de Kristallnacht-herdenking onderstreept. De NCTV stemt af met politie en gemeente en draagt bij aan een gedeeld beeld van de risico's, maar is niet betrokken bij operationele besluitvorming.

Informatievoorziening

De informatiepositie van de politie is voorafgaand aan de gebeurtenissen op orde. Zij monitort risico's, analyseert real-time informatie en stemt af via de informatiekanaal die haar ter beschikking staan. Toch blijkt het duiden van met name online signalen lastig: berichten op sociale media verspreiden zich razendsnel en kunnen onverwachte groepsvorming aanjagen. Ook is het de vraag welk gewicht aan dikwijls gewelddadige (online) uitingen moet worden gegeven. De politie reageert zo blijkt uit de bevindingen adequaat op de beschikbare informatie, maar moet vaak handelen onder hoge tijdsdruk, wat preventief optreden bemoeilijkt. De online oproepen kunnen immers in korte tijd een grote groep mensen op de been brengen, waarbij een exacte omvang en locatie van de opkomst dikwijls onduidelijk is.

De NCTV beschikt over een eigen informatiepositie onder andere op basis van inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In deze casus zijn geen aanwijzingen voor een concrete (terroristische) dreiging ontvangen. De NCTV heeft dat tijdig gecommuniceerd en het belang van waakzaamheid benadrukt. Deze werkwijze past binnen het bestaande proces, al laat de casus zien dat transparantie over de interpretatie van dreigingsbeelden richting partners verbetering behoeft.

Toerusting

De politie is in staat om met ruim 1.200 mensen, waaronder gespecialiseerde eenheden, in te spelen op de voorziene risico's. Drones, paarden, aanhoudingseenheden en andere middelen worden ingezet om escalatie te voorkomen. De politie toont improvisatievermogen, maar wordt ook geconfronteerd met tactieken van relschoppers waarvoor de gebruikelijke structuren minder toereikend zijn. De ME is weliswaar in de stad aanwezig, maar blijkt onvoldoende toegerust om snel te kunnen reageren op wendbare aanvallen op meerdere locaties tegelijk.

Deze casus laat zien dat ook bij een ruime inzet van mensen en middelen, zoals in Amsterdam, de grenzen van uitvoerbaarheid voelbaar worden. De politie bereidt zich traditioneel voor op grootschalige ordeverstoringen op geconcentreerde plekken. In deze casus vonden echter op verschillende plekken tegelijkertijd kleine, snelle en moeilijk voorspelbare acties plaats. Dit vraagt om andere tactieken en mogelijk om andere organisatorische vormen van optreden.

De NCTV is niet belast met operationele inzet, maar richt zich op analyse, duiding en nationale coördinatie. Deze taakuitvoering voldoet in deze casus aan de eisen binnen het stelsel van bewaken en beveiligen en breder binnen de algemene taak van de NCTV bij het signaleren van (terroristische) dreiging. De NCTV leverde daarmee een inhoudelijke bijdrage aan de voorbereiding en beeldvorming.

4. Conclusie en aanbevelingen

Op basis van de analyse komt de Inspectie JenV tot de volgende eindconclusies.

Ten aanzien van de politie

1. De politie heeft professioneel en met grote inzet gehandeld in een veeleisende situatie.
2. De politie heeft flexibiliteit getoond door snel te reageren op het verloop van de gebeurtenissen. Tegelijkertijd maken de gebeurtenissen duidelijk dat het niet realistisch is te verwachten dat de politie onder alle omstandigheden volledig grip kan houden op snel escalerende en onvoorspelbare ontwikkelingen.
3. De gebeurtenissen hebben aangetoond dat een sterke informatiepositie en flexibel optreden bepalend zijn voor het beheersen van complexe situaties en effectieve aanpak van ordeverstoringen.

Ten aanzien van de NCTV

4. De NCTV heeft conform haar taken gehandeld bij het duiden van mogelijke dreigingen rond de Kristallnacht-herdenking.
5. Heldere communicatie over de taken en begrenzingen van de NCTV is essentieel om verwachtingen bij bestuurlijke en operationele partners realistisch te houden en misverstanden te voorkomen.

Aanbevelingen

Op basis van haar conclusies doet de Inspectie JenV de volgende aanbevelingen.

Aanbeveling aan de korpschef van de politie

Blijf investeren in verfijning van informatieverzameling en de duiding daarvan én ontwikkeling van flexibele interventiestrategieën.

Aanbeveling aan de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Zorg voor heldere en proactieve communicatie over de taken, verantwoordelijkheden en begrenzingen van de NCTV, zodat bestuurlijke en operationele partners beschikken over een realistisch beeld van haar rol en handelingsmogelijkheden bij veiligheidsvraagstukken.

5. Slotbeschouwing: tussen voorzien en onvoorzien – oordelen over de politie in een complexe werkelijkheid

De ongeregelde heden in Amsterdam op 7 en 8 november 2024 laten zien hoe snel een situatie kan omslaan en hoe complex het handhaven van de openbare orde onder dergelijke omstandigheden is. Politie en andere betrokken instanties bevinden zich in een veld van tegenstrijdige belangen. Enerzijds moeten zij groepen gescheiden houden en voorkomen dat conflicten escaleren. Anderzijds worden zij zelf geconfronteerd met fysiek geweld.

De politie bevindt zich tussen partijen die elkaar als vijand zien en weinig ruimte laten voor nuance. Hierbij moet zij alle groepen beschermen tegen elkaar en het recht op meningsuiting en bewegingsvrijheid waarborgen. Dit vereist continu inschattingen: wanneer is ingrijpen nodig, wanneer is afwachten beter? De escalaties die zich voordeden – van confrontaties tussen supporters en pro-Palestina sympathisanten tot gewelddadigheden door reischoppers in de binnenstad – tonen aan hoe lastig dit evenwicht is.

Wat opvalt is de snelheid waarmee grote woorden werden gebruikt in de nasleep van de gebeurtenissen. Politici, bestuurders en media trokken direct conclusies, zonder zicht op wat zich precies had afgespeeld. Er werd gesproken over falend optreden, nalatigheid of juist over een onbegrijpelijke tolerantie. Zulke oordelen, uitgesproken voordat de feiten compleet zijn, beïnvloeden het maatschappelijk sentiment en raken direct de mannen en vrouwen van de politie die op straat stonden. Velen van hen draaiden lange diensten van soms meer dan vijftien uur in een dynamiek die zich niet laat vangen in een enkel frame.

De gebeurtenissen laten zien hoe lastig het is om orde te handhaven in een samenleving waarin lokale spanningen worden gevoed door mondiale conflicten. Waar digitale oproepen razendsnel groepen kunnen mobiliseren en waar verwachtingen over het politieoptreden uiteenlopen. Balanceren tussen handhaving en vrijheid blijft een moeilijke opdracht, zeker als de realiteit zich sneller ontwikkelt dan vooraf bedachte scenario's. Dit vraagt om een scherpe beoordeling van de feiten, een flexibele aanpak in het moment en een zorgvuldige reflectie achteraf – niet alleen op het politieoptreden, maar ook op de snelheid waarmee oordelen worden geveld.

Bijlage 1: Afkortingen

AC	Algemeen Commandant
ACBB	Afdeling Coördinatie Bewaken en Beveiligen
AE	Aanhoudingseenheid
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
APV	Algemeen Plaatselijke Verordening
CCB	Conflict- en Crisisbeheersing
CCC	Command and Control Centre
CCV	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
CIV	Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme
DKDB	Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging
GMS	Geïntegreerd Meldkamer Systeem
GVB	Gemeentelijk Vervoerbedrijf
HIN	Hoofd Informatie
Inspectie JenV	Inspectie Justitie en Veiligheid
JC Arena	Johan Cruijff Arena
KMar	Koninklijke Marechaussee
LCC	Landelijk Coördinatie Centrum
ME	Mobiele Eenheid
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
NCC	Nationaal Crisiscentrum
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
OSINT	Open Source Intelligence
SGBO	Staf Bijzonder en Grootschalig Optreden
TDA	Team Districtelijke Aanpak
TOOI	Team Openbare Orde Inlichtingen
Wom	Wet openbare manifestaties

Bijlage 2: Overzicht op hoofdlijnen van gebruikte documenten

Wat betreft de politie en de NCTV (o.a.):

- Draaiboeken voor de politie-inzet bij de voetbalwedstrijd, de Kristallnacht herdenking en demonstratie;
- Verslagleggingen / journaals van alle politieonderdelen ten aanzien van de politie-inzet;
- Informatieproducten die de politie heeft gebruikt op en na de 7de november;
- Evaluatiedocumenten van alle relevante onderdelen over de gehele politie-inzet;
- Verslagen van de lokale driehoek;
- Organogram van de politiestructuur rondom het politieoptreden van 7 november;
- Logging binnen de SGB0 (informatie, acties en interne overleggen);
- Overzicht (GMS-uitdraai) met meldingen die zijn binnengekomen die een relatie hebben met de 7de en 8ste november;
- Ingaand en uitgaand berichtenverkeer van en naar de driehoek;
- Processen-verbaal van de gebeurtenissen rondom de demonstratie;
- Tijdlijn van de gebeurtenissen over de politie-inzet met nadere duiding;
- Logging binnen de NCTV. De internetmonitoringspecialisten van de NCTV maken gebruik van een speciale omgeving voor onderzoek op internet. Deze omgeving logt de zoekvragen die worden gesteld;
- Operationele brief.

Bijlage 3: Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGB0)

De Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGB0) is een speciale coördinatie- en commandostructuur binnen de Nederlandse politie, die wordt ingezet bij grote of complexe situaties die om extra inzet en coördinatie vragen. Dit kan variëren van grootschalige evenementen en ernstige incidenten tot rampen en demonstraties waarbij een gecoördineerde, grootschalige politie-inzet nodig is.

Bij dergelijke omstandigheden kan worden overgegaan tot wat bekend staat als grootschalig of bijzonder optreden. De beslissing om een SGB0 in te stellen wordt doorgaans genomen door de eenheidschef of een door de eenheidsleiding gemandateerde functionaris, zoals het Hoofd Operatiën. Zodra er besloten is om een SGB0 op te zetten, wordt een Algemeen Commandant (AC) aangesteld om het optreden te leiden.

De SGB0 is opgebouwd volgens het knoppenmodel, waarbij de AC bepaalt welke functionele onderdelen worden geactiveerd en welke knoppenhoofden verantwoordelijk zijn voor hun specifieke processen. Elk knoppenhoofd stuurt een specifiek proces aan, zoals ordehandhaving, mobiliteit, opsporing, of bewaking en beveiliging. Daarnaast zijn er twee ondersteunende knoppenhoofden: het Hoofd Ondersteuning (HON) en het Hoofd Informatie (HIN). Deze ondersteunen de overige processen door informatie te verstrekken en de benodigde capaciteit te organiseren. Risicoanalyses worden gezamenlijk uitgevoerd met input van de HIN, terwijl het HON verantwoordelijk is voor de organisatorische aspecten en het verwerken van capaciteitsaanvragen.

De SGB0 werkt onder de beleidsverantwoordelijkheid van de gezagsdriehoek. De leiding valt onder het lokaal bevoegd gezag, zoals de burgemeester of de (hoofd)officier van justitie, en de SGB0 coördineert de inzet van de politie. Afhankelijk van het opschalingsniveau is de vertegenwoordigende politiechef de (waarnemend) korpschef of een (waarnemend) districtschef. Bovendien fungeert de SGB0 als een belangrijke informatiebron voor het overleg binnen de Driehoek.

Bijlage 4: Flits-aanvallen: online aangejaagde ordeverstoringen in digitale context

Sociale media spelen een sleutelrol bij online aangejaagde ordeverstoringen; via smartphones kunnen oproepen razendsnel grote groepen mobiliseren. Deze rapportage geeft daarvan diverse voorbeelden. De gebeurtenissen in de vroege ochtend van 8 november 2024 zijn een voorbeeld van zogenoemde flits-aanvallen: plotseling opkomende ordeverstoringen die via onlinekanalen werden aangejaagd. Lokale spanningen zijn daarbij versterkt door online oproepen en beelden, wat leidt tot razendsnelle groepsvorming en geweld op straat. Zulke flits-aanvallen vormen een groeiende uitdaging voor de openbare orde: gemeenten worden steeds vaker geconfronteerd met fysieke ordeverstoringen die online beginnen of online versterkt worden¹¹⁵.

In deze beschrijving wordt op hoofdlijnen de kenmerken van flits-aanvallen besproken, waarom ze lastig te beheersen zijn, en hoe digitale aanjaging de dynamiek en het politieoptreden beïnvloedt. Ook wordt ingegaan op de noodzaak van betere informatievoorziening, samenwerking en toerusting bij politie en gemeenten. Hoewel dit fenomeen van openbare ordeverstoring niet geheel nieuw is, manifesteert het zich in een nieuwe digitale gedaante – en de bestaande kennis hierover lijkt nog onvoldoende door te dringen tot het operationele en tactische niveau van de aanpak.

Kenmerken en dynamiek van flits-aanvallen

Flits-aanvallen kenmerken zich door spontane en snelle manifestaties van onrust, vaak zonder formele organisator en aangekondigde demonstratie. Ze ontstaan of worden krachtig versneld via sociale mediaplatforms (zoals Twitter/X, Telegram of Facebook), waardoor de traditionele waarschuwingssignalen voor autoriteiten ontbreken¹¹⁶.

Enkele belangrijke kenmerken zijn:

- *Onverwachte en snelle samenkomst*: Er is meestal geen voorafgaande kennisgeving of bekende organisator. Dit maakt het moeilijk om preventief maatregelen te treffen of in dialoog te gaan met initiatiefnemers¹¹⁷.
- *Groot bereik en mobilisatiekracht*: Online oproepen kunnen in korte tijd een grote groep mensen op de been brengen. Hierdoor zijn de effecten op de openbare orde potentieel veel groter dan bij kleinschalige, lokaal gehouden oproepen.
- *Korte voorbereidingstijd voor autoriteiten*: De exacte omvang en locatie van de opkomst blijven lang onduidelijk, waardoor snel en flexibel optreden vereist is.
- *Geen vaste groep of structuur*: Het gaat vaak om losse groepsvorming op basis van gedeeld sentiment. Dit bemoeilijkt gerichte beïnvloeding of aanspreken van leiders.
- *Escalatie door online beeldvorming*: Sociale media versterken emoties. Kleine incidenten kunnen snel viraal gaan, wat extra mensen kan aanzetten om mee te doen¹¹⁸.
- *Snelheid en mobiliteit op straat*: Kleine groepen verplaatsen zich snel (bijvoorbeeld met scooters, fat-bikes etc.). De politie heeft moeite gelijke tred te houden met deze hoge mobiliteit.
- *Moeilijk te voorspellen dreiging*: Veel online uitingen zijn niet strafbaar, maar kunnen wel onrust veroorzaken. Politie moet vaak afgaan op fragmentarische informatie.

¹¹⁵ Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). (2024). Online aangejaagde ordeverstoringen.

Zie <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/online-aangejaagde-ordeverstoringen/>

¹¹⁶ Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). (2024). Online aangejaagde ordeverstoringen.

Zie <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/online-aangejaagde-ordeverstoringen/>

¹¹⁷ Idem.

¹¹⁸ Zie bevindingen rapportage. Hoofdstuk 2. 'Chronologisch overzicht van de gebeurtenissen op hoofdlijnen'.

Beheersingsopgaven en digitale aanjaging

Digitale aanjaging verandert de dynamiek van openbare ordeproblemen fundamenteel. Enkele aspecten die (o.a.) in deze rapportage aan de orde komen:

- *Voornamelijk reactief optreden*: Ondanks monitoring kon de politie in Amsterdam niet altijd anticiperen; escalatie ging sneller dan men kon bijhouden.
- *Onvoldoende effect van traditionele middelen*: Bij flits-aanvallen schieten conventionele middelen tekort. Flexibiliteit en improvisatie zijn essentieel.
- *Snel escalerende geweldsdynamiek*: Online aanjaging versnelt escalatie. In Amsterdam werden willekeurige burgers doelwit van geweld, gevoed door digitale oproepen.
- *Risico voor hulpdiensten en burgers*: De onvoorspelbaarheid maakt dat ook omstanders gevaar lopen. Politie moet gelijktijdig beschermen en de-escaleren.

Noodzaak van betere informatie, samenwerking en toerusting

Volgens Landman (2023) en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is verbetering nodig op drie fronten:

- *Informatiepositie*: Verbetering van OSINT-capaciteit, real-time duiding van digitale signalen en betere samenwerking tussen intelligence en uitvoering zijn noodzakelijk¹¹⁹.
- *Samenwerking*: Gemeenten, politie, OM en landelijke diensten zoals NCTV moeten nauw samenwerken. Rolverdeling en communicatie moeten helder zijn.
- *Toerusting en tactiek*: Nieuwe vormen van optreden, snellere eenheden, digitale monitoring (zoals drones) en juridische instrumenten zoals een digitaal gebiedsverbod zijn gewenst.¹²⁰

Bekend fenomeen in digitale jas

Online aangejaagde flits-aanvallen zijn een moderne manifestatie van een 'oud' probleem. Rellen zijn niet nieuw, maar de schaal, snelheid en anonimiteit zijn toegenomen. Voorbeelden als Project X (Haren, 2012) en de avondklokrellen (2021) tonen de invloed van digitale mobilisatie.¹²¹

Er is inmiddels veel kennis beschikbaar, zoals van Landman (2023), maar deze dringt slechts met mate door tot het operationele niveau. Professionals zoeken nog naar praktisch toepasbare instrumenten en protocollen. Trainingen, scenariodenken en kennisdeling kunnen deze kloof helpen dichten.

¹¹⁹ Landman, W. (2023). Digitaal ingeleide ordeverstoringen: een analyse van dynamiek, tactiek en handelingsperspectief. Politie & Wetenschap.

¹²⁰ Vuik, G. & Bantema, W. (2021). Het digitaal gebiedsverbod als instrument tegen online-aangejaagde ordeverstoringen. Bestuurswetenschappen.

¹²¹ Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). (2024). Online aangejaagde ordeverstoringen. Zie <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/online-aangejaagde-ordeverstoringen/>